

DET KONGELIGE OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statnett SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

16/1113-

8. august 2023

Statnett SF - Ny 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest

Statnett SF fikk i 2015 endelig konsesjon av Olje- og energidepartementet for bygging av ny 420 kV kraftledning på strekningen fra Balsfjord til Skaidi, mens sluttbehandlingen av Skaidi-Hyggevatn (Hammerfest) ble stilt i bero i påvente av behovsutviklingen. Med bakgrunn i at Equinor Energy AS på vegne av Snøhvit Unit nå har søkt om tillatelse til endret PUD/PAD som blant annet vil medføre omlegging av energiforsyningen til Hammerfest LNG på Melkøya til full drift med kraft fra nettet, har Statnett bedt departementet om å gjenoppta behandlingen av delstrekningen Skaidi-Hyggevatn. Statnett SF har i tilleggssøknad søkt om endringer på Skaidi transformatorstasjon og ny Hyggevatn transformatorstasjon.

Departementet stadfester i dette vedtaket NVEs vedtak om konsesjon til ny 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest med tilhørende utvidelser av Skaidi og Hyggevatn transformatorstasjoner, samt ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter, med det innhold som fremgår av dette vedtaket.

1. Sakens bakgrunn

1.1 Tillatelse til Balsfjord-Skaidi

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ga den 2. mai 2012 Statnett tillatelse til å bygge og drive en ny 420 kV kraftledning mellom Balsfjord og Hammerfest. Dette vedtaket ble påklaget, og klagen ble sendt til departementet for avgjørelse. Departementet hadde også til klagebehandling konsesjonen på ny 420 kV kraftledning fra Ofoten til Balsfjord, og de to konsesjonene ble behandlet samlet. Departementet ga den 30. april 2015 Statnett tillatelse til en trinnvis utbygging av anlegget. Delstrekningene Ofoten- Balsfjord og Balsfjord - Skaidi fikk konsesjon, mens klageavgjørelsen for strekningen Skaidi-Hammerfest ble satt på vent i påvente av en konseptvalgutredning for kraftforsyningen i Nord-Norge og behovet for ny kraftledning til Hammerfest var avklart.

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Mathias
Rasmussen
22 24 69 23

I brev av 19. august 2019 ba Statnett departementet om å gjenoppta klagesaken for delstrekningen mellom Skaidi og Hammerfest, da behovet for ledningen er aktualisert i forbindelse med rettighetshaverne i Snøhvitfeltets planer om omlegging av energiforsyningen ved deres petroleumsanlegg på Melkøya i Hammerfest (Hammerfest LNG).

Fordi det hadde gått lang tid fra klagesaken opprinnelig ble oversendt departementet, ba departementet Statnett om å oppdatere fagrapportene som lå til grunn for konsesjonsbehandlingen av ledningen. Oppdaterte fagrappporter ble sendt inn, og i brev av 20. april 2020 ba departementet NVE om gjøre en vurdering av om utredningene er tilstrekkelige til å fatte vedtak i saken. Departementet ba også NVE gjennomføre høring og utarbeide en innstilling til departementet.

1.2 Det omsøkte tiltaket

Konsesjonen som ble gitt av NVE i 2012 omfattet tillatelse til to transformatorstasjoner og en 420 kV kraftledning langs en gitt trasé. I forbindelse med gjenopptagelsen av klagesaken fra 2015, har Statnett i brev av 6. februar 2021 søkt om enkelte endringer i prosjektet. Med bakgrunn i konsesjonen fra 2012 og tilleggssøknaden søker Statnett om tillatelse til å bygge følgende anlegg:

Kraftledningen

Statnett søker om å få bygge en 54 kilometer lang 420 kV kraftledning fra Skaidi transformatorstasjon til Hyggevatn transformatorstasjon i Hammerfest. I tilleggssøknaden søker Statnett om å justere traseen med ca. 40 meter over en strekning på om lag én kilometer i Kvalsunddalen. Det søkes også om en endring av innføringen til Hyggevatn transformatorstasjon, der ledningen flyttes ca. 25 meter nordover den siste kilometeren inn til stasjonen.

Skaidi transformatorstasjon

Følgende anlegg inngikk i konsesjonen fra 2012:

- 2 stk 420/132 kV transformatorer med ytelse 300 MVA
- 6 stk 420 kV GIS bryterfelt
- 11 stk 132 kV GIS bryterfelt

Endringsøknaden omfatter følgende endringer:

- Det søkes om en 420 kV regulerbar reaktor med ytelse 70-180 Mvar (justert opp fra 70-150 i konsesjonen)
- Et kontrollhus på 720 m²
- Et lager/garasje på 120 m²
- Et servicebygg på 300 m² (justert opp fra 150 m² i konsesjonen)
- En GIS-bygning på 2785 m² (reduisert fra 3070 m² i konsesjonen)
- Utvidelse av stasjonstomt med 14 000 m² til totalt 89 000 m²
- En 150 meter lang permanent adkomstvei på nordsiden av stasjonen
- En 700 meter lang permanent anleggsvei nord for stasjonen, øst for elva Guorrojohka

- Ombygging av eksisterende 66 kV kraftledning Skaidi-Smørfjord på en strekning på ca. 270 meter inn mot stasjonen (Statnett søker på vegne av Nettnord)
- Tillatelse til kabling av 240 meter av innføringen til den konsesjonssøkte 132 kV kraftledningen Skaidi-Smørfjord (Statnett søker på vegne av Nettnord)

Hyggevatn transformatorstasjon

I endringssøknaden søker Statnett om en helt ny stasjonsløsning sammenliknet med konsesjonen fra 2012. Statnett søker om følgende anlegg:

- Endring av stasjonsløsning fra luftisolert til GIS-isolert
- En 420/132 kV transformator med ytelse 300 MVA
- Dobbel 420 kV samleskinne
- To 420 kV bryterfelt
- Et 132 kV bryterfelt
- En bygning på totalt 6300 m², som inneholder GIS-anlegg, kontrollrom, lager og garasje
- Stasjonsareal på 24 dekar
- En 250 meter lang permanent tilkomstvei
- 2 stk. 420/132 kV transformatorer med ytelse 300 MVA (søkes på vegne av Equinor)
- 4 stk. 132 kV kondensatorbatterier med ytelse 35 Mvar (søkes på vegne av Equinor)

Andre anlegg:

- For å øke spenningen i Skaidi transformatorstasjon til 420 kV må det bygges et 420 kV bryterfelt i Skillemoen transformatorstasjon i Alta

Ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

For det tilfelle det ikke lar seg gjøre å oppnå minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere søker Statnett om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova til nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive anleggene. Statnett søker også om forhåndstiltredelse, som innebærer rett til å ta grunn og rettigheter i bruk før skjønn er avholdt. Søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse gjelder hele ledningen og begge transformatorstasjonene.

1.3 NVEs innstilling til departementet

NVE oversendte i brev av 22. september 2022 innstilling til departementet, med tilhørende bakgrunnsnotat. I innstillingen har NVE behandlet de oppdaterte konsekvensutredningene, tilleggsutredninger, tilleggsinformasjonen og endringssøknaden. NVE har gjennomført høring av søknader og avholdt informasjonsmøter, samt gjennomført konsultasjoner med berørte reinbeitedistrikter og Sametinget.

Etter NVEs vurdering er oppdaterte konsekvensutredninger, tilleggsutredninger, tilleggsinformasjon og opprinnelig kunnskapsgrunnlag tilstrekkelige til at departementet har et forsvarlig beslutningsgrunnlag for å fatte vedtak i saken. For en nærmere gjennomgang av innholdet i NVEs innstilling viser departementet til saksdokumentene som er offentliggjort på NVEs nettsider.

2. Departementets saksbehandling

Departementet mottok NVEs innstilling og bakgrunnsnotat i brev av 22. september 2022. Departementet sendte i brev av 6. oktober 2022 dokumentene på høring til berørte interessenter og relevante offentlige instanser med høringsfrist 1. desember 2022. I samme brev inviterte departementet til befaring, som ble gjennomført i november 2022. Departementet har også gjennomført konsultasjoner med de berørte reinbeitedistriktene og Sametinget, jf. sameloven kapittel 4. I tillegg er det gjennomført konsultasjon med en siidaandel i ett av reinbeitedistriktene, som uttrykte særlig behov for dette. Konsultasjonene er nærmere omtalt i kapittel 2.3.

2.1 Høringssvar

Departementet mottok flere høringssvar. Høringssvarene er tilgjengelig i saksdokumentene, men de vesentligste punkter gjengis under her.

Avinor AS

Avinor AS har hatt en dialog med Statnett knyttet til nye Hyggevatn transformatorstasjon med tilhørende kraftledninger, som ligger øst for Hammerfest lufthavn. Statnett har gjennomført nødvendige utredninger for å avdekke ulike ulemper anleggsperiode og driftsfase av kraftledningen og Hyggevatn transformatorstasjon kan ha for flytrafikken ved lufthavnen. Avinor fremhever at flysikkerheten må ivaretas i disse periodene, herunder særlig forebyggende tiltak mot «birdstrik», farlig eller villedende belysning, og turbulensvurderinger.

Statens vegvesen

Statens vegvesen uttaler seg som forvalter av riksveg på vegne av staten, og som statlig fagmyndighet med sektoransvar innenfor vegtransport. Statens vegvesen viser til trasékart og at det vil være stort behov for blant annet midlertidige anleggsveier og anleggsplasser tilknyttet riksvegen. Statens vegvesen er opptatt av at trafikksikkerhet også blir et tema dersom det gis konsesjon til tiltaket. Statens vegvesen uttaler at de gjerne deltar i detaljeringsprosessen som omhandler deres område, når det er nødvendig i det videre planarbeidet.

Vår Energi ASA

Vår Energi har oppført transformatorstasjon, nettanlegg og bygning på eiendommen gnr. 22 bnr. 387 i Hammerfest – Hyggevatn. Vår Energi har også etablert og bekostet kabeltrasé og atkomstvei fra Forsøveien til Hyggevatn og parkeringsplasser langs Forsøveien på gnr. 22 bnr. 388. Transformatorstasjonen og kablene til denne representerer sensitiv teknisk infrastruktur som også er av sentral betydning for den daglige driften av Goliat FPSO, og Vår Energi ønsker derfor å bli kontaktet i god tid før det planlegges arbeid eller nye reguleringstiltak, blant annet miljø- og transportplan, som berører ovennevnte eiendommer.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Finnmark

FNF er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftsansjoner i region Finnmark. FNF har sendt høringsuttalelse på vegne av 4H Finnmark, Birdlife Finnmark, DNT Alta og Omegn turlag, DNT Hammerfest turlag, DNT Sør-Varanger turlag, Naturvernforbundet Finnmark og Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) Finnmark.

FNF viser til at elektrifisering av store industrianlegg ofte medfører økt behov for kraftutbygging og kraftledninger mv., og peker på utfordringer i den sammenheng. Det vises til vannkraftverks effekter på natur og miljø, og vindkraftverks effekter gjennom naturinngrep, barrierer for fugler og dyr, reduserte habitatområder og jaktterreng, samt effekter for reindriftens driftsmuligheter. I sum blir naturmangfoldet og økosystemene skadelidende.

Naturkrisen og klimakrisen må sees i sammenheng og FNF vil advare mot å satse på energiutbygginger som krever nye, store inngrep i Finnmarksnaturen. Det bør derfor legges til grunn et prinsipp om minst mulig miljøforringelse og naturnedbygging for hver produsert kilowatttime. I anledning denne saken må det derfor gjøres nøye overveielser om den samlede belastning tiltaket vil medføre.

FNF viser videre til sammenligning mellom sakens konsekvensutredning og artsdatabanken og mener at alle lokaliteter i konsekvensutredningen må oppdateres og legges til grunn siste utgave av rødlistestatus. Utbygger må ta hensyn til viktige naturtyper og rødlistearter og utbygging må ikke utføres under hekkeperioden for fugl.

FNF er også bekymret for virkningen på friluftsliv under og etter anleggsperioden. Alle avbøtende tiltak bør gjøres slik at eventuell utbygging ikke hindrer muligheten for å utøve friluftsliv.

FNF fremhever avslutningsvis at det er vesentlig at urfolksrettighetene blir avklart før konsesjonsvedtak. FNF er negativ til utbygging der målet er elektrifisering av petroleumssektoren på bekostning av naturarealer med økt negativ påvirkning på artsmangfold og friluftsliv. Gitt positivt vedtak for utbygging, mener FNF Finnmark at alle omtalte avbøtende tiltak omtalt i konsekvensutredningen for traseen, samt deres innspill, må settes som vilkår for konsesjon, med tilsyn/kontroll.

Naturvernforbundet i Finnmark og Norske Samers Riksforbund

Naturvernforbundet i Finnmark og Norske Samers Riksforbund (NSR) har levert felles høringsuttalelse om kraftledningen mellom Skaidi og Hammerfest.

Naturvernforbundet i Finnmark og NSR har vurdert at samfunnsnyten av elektrifisering av Hammerfest LNG er negativ i et lengre perspektiv, og ikke kan rettferdiggjøre utbygging av 420 kV kraftledningen mellom Skaidi-Hammerfest. De mener også at Statnetts tilknytningsplikt ikke er absolutt, og at det kan gis dispensasjon fra tilknytningsplikten for Melkøya. Positive effekter av elektrifisering av Melkøya veier ikke opp for de svært negative effektene av en ny 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest både for natur og reindrift.

Naturvernforbundet mener kraftledningen vil være et brudd på naturmangfoldloven §§ 1, 8 og 14 om forsvar av naturgrunnet for samisk kultur. Videre mener Naturvernforbundet og NSR at utbygging av ledningstraseen er et potensielt brudd på FNs konvensjon om sosiale og politiske rettigheter artikkel 27. De vil på det sterkeste fraråde å gi tillatelse til forhånds-tiltredelse dersom det gis konsesjon. Det er varslet søksmål fra berørt reinbeitedistrikt.

Forbundet mener det bør utredes alternativer for kraftledningen som luftledning, både av hensyn til reindrift og for å unngå stor negativ påvirkning på fugler i influensområdet. Alternativer som bør utredes før departementet konkluderer i konsesjonsspørsmålet er sjøkabel eller CCS ved Hammerfest LNG. Organisasjonene mener den beste løsningen for å ivareta naturmangfold og unngå konflikt med reinbeitedistriktene er å ikke fornye utvinningstillatelsen på Snøhvit-feltet i 2035.

Troms og Finnmark fylkeskommune

Troms og Finnmark fylkeskommune har levert høringsinnspill på vegne av fylkeskommunen og verdensarvkoordinator for Struves meridianbue.

Fylkeskommunen har bedt om at virkningen på verdensarven Struves meridianbue må utredes, der også sumvirkninger og føre-var-prinsippet utredes for verdensarven. Det bes om at konsekvenser av tiltaket for verdensarven må utredes godt nok, og at UNESCOs veileder *Guidance and Toolkit for Impact Assessments in a World Heritage Context* må legges til grunn. I forskrift om konsekvensutredninger er ikke verdensarv nevnt spesifikt, men §§ 10 og 21 dekker temaet.

Verdensarvkoordinatoren mener at konsekvensene ikke er tilstrekkelig utredet. Det fremstår som at vurderingen av virkningen ikke er gjort, men kan gjøres. Verdensarvkoordinatoren ber om at konsekvensene for verdensarven kommer tydeligere fram i vurderingen av bygging av kraftledningen, samt at det tydeliggjøres hvilke tiltak som gjøres for å begrense kraftledningens synlighet i landskapsrommet rundt verdensarven.

Hammerfest kommune

Hammerfest kommunestyre behandlet saken om ny 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest i møte av 15. desember 2022 og fattet følgende vedtak som svar på høringen:

- Hammerfest kommune stiller seg positiv til bygging av ny 420 kV-linje fra Skaidi til Hammerfest, med tilhørende trafoer på Skaidi og ved Hyggevatn.
- Hammerfest kommune ber om at det i forbindelse med prosjektering av 420 kV-linja forbi Grøtnes fokuseres på at linja ikke skal skape utfordringer for innflyvningsforholdene ved etablering av en ny flyplass på dette stedet.
- I miljø- transport- og anleggsplanen skal det bli lagt opp til å se på flere viktige tiltak. Hammerfest kommune vil peke på at det i arbeidet med utarbeidelse av planen er to forhold som bør ytes ekstra oppmerksomhet. Dette gjelder følgende:
 - Avbøtende tiltak i forhold til støy/synlighet for de nærmeste fritidsboligene på Skaidi

- Planlegging og utførelse av anleggsarbeidet på en måte som gjør at man unngår forurensning av drikkevannskildene.
- Hammerfest kommune ønsker å bli involvert i en tidlig fase i forbindelse med utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplanen.

Høringssvar fra de berørte reinbeitedistrikter

Skum siida og reinbeitedistrikt 21 Gearretnjårga leverte høringsuttalelser gjennom sin advokat Anja Jonassen v/advokatfirmaet Brønner & Co DA. Reinbeitedistrikt 22 Fiettar og reinbeitedistrikt 20 Fála har ikke levert høringsuttalelse.

Det er gjennomført konsultasjoner med samtlige berørte reinbeitedistrikter. Partene har i den anledning fått uttrykke sine synspunkter. For reinbeitedistrikt 21 og 22 Skum siida er høringsuttalelsene likelydende med de anførsler og synspunkter som fremgår av konsultasjonsprotokollene.

2.2 Befaring av ledningstrase og transformatorstasjoner

Det ble gjennomført befaring av den omsøkte kraftledningstrasen og de omsøkte transformatorstasjonene Skaidi og Hyggevatn den 10. og 11. november 2022. Befaringen ble gjennomført med buss langs traseen, med stopp langs enkelte punkter. Til stede var Olje- og energidepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Statnett SF, Hammerfest kommune, Troms og Finnmark fylkeskommune og verdensarvskoordinator for Struves meridianbue. Representanter fra reinbeitedistriktene hadde av ulike årsaker ikke anledning til å delta på befaringen.

Reinbeitedistriktenes synspunkter og interesser ble ivaretatt gjennom konsultasjonsmøtene, som det fremgår nedenfor i kapittel 2.3.

Befaringen startet med buss fra Alta til Skaidi transformatorstasjon over Sennalandet. Kraftledningstraseen starter fra Skaidi transformatorstasjon og vil gå langs Repparfjorden til Kvalsundet før den krysser over til Kvaløya og Hammerfest der traseen ender på Hyggevatn transformatorstasjon. Det ble gjennomført flere stopp underveis langs traseen:

- Skaidi transformatorstasjon
- Kryss Repparfjordveien
- Kaihakk ved Folldal Verk, og videre spasing opp i fjellsiden
- Fæg fjord
- Kvalsundet stasjon
- Kvalsundet
- Akkarfjorddalen
- Hyggevatn transformatorstasjon

2.3 Konsultasjoner med berørte reinbeitedistrikter

Det følger av sameloven § 4-2 at i beslutninger eller tiltak som kan berøre samiske interesser direkte, jf. § 4-1, har Sametinget og representanter for berørte samiske interesser rett til å bli konsultert. Konsultasjonsplikten gjelder selve tiltaket, og det er ikke plikt til å konsultere om

beskrivelser av fakta, gjeldende rett, regjeringens politikk mv., jf. Prop. 86 L (2020-2021) s. 107.

Sameloven skal for øvrig anvendes i samsvar med folkerettens regler om urfolk og minoriteter, jf. § 1-1. Prosessuelle rettigheter følger også av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Konvensjonen ble ratifisert av Norge i 1990. Samelovens regler om konsultasjoner i kapittel 4 forutsettes å være i tråd med ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 6, hvor det oppstilles krav om særskilte konsultasjonsprosedyrer.

Sameloven § 4-6 angir nærmere krav til gjennomføring av konsultasjoner. Etter første ledd første punktum skal konsultasjonene gjennomføres i god tro og med formål om å oppnå enighet. Selv om enighet skal være målet med konsultasjonene, er det imidlertid ikke et absolutt krav om at enighet faktisk oppnås. Men både vedtaksmyndigheten og representantene for samiske interesser må være åpne om sine interesser og standpunkt, fra starten og gjennom hele prosessen, jf. Prop.86 L (2020-2021) s. 112.

Departementet legger til grunn at konsultasjonene i denne saken har ivaretatt de berørte samiske interessenes prosessuelle rettigheter i samsvar med Norges folkerettslige og internrettslige forpliktelser.

Departementet gjennomførte konsultasjoner med berørte reinbeitedistrikter i henholdsvis desember 2022 og januar 2023. Berørte reinbeitedistrikter er reinbeitedistrikt 20 Fála, reinbeitedistrikt 21 Gearretnjårga og reinbeitedistrikt 22 Fiettar.

Departementet vil nedenfor gjengi de berørte reinbeitedistriktenes vesentlige synspunkter og anførsler. Protokollene og ettersendte tilleggsmærknader fra distriktene er tilgjengelige i sakens dokumenter.

Reinbeitedistrikt 20 Fála

Fála reinbeitedistrikt har sommerbeite på Kvaløya, med reintall på om lag 2000 dyr. Distriktet består av 6 siida-andeler, med rundt 25 tilhørende personer. Sommerbeitet er på om lag 5-6 måneder fra månedsskiftet april/mai til flytting i september/oktober. Sommerbeitet på Kvaløya er best utnyttet ved å ha reinen mest mulig spredt. Som regel overlater siidaene til reinen å spre seg selv, men det hender den gjetes aktivt for å styre arealbruken. Distriktet har mye marginalbeite i lavereliggende beiteområde på Kvaløya. Det er nordvest- og delvis sørsiden av øya som er mest belastet gjennom utbygging av bilvei og byutvikling i og rundt Hammerfest.

Distriktet har god dialog med Hammerfest kommune, men interessene mellom reindrift og byutvikling er kryssende. Distriktet fastholder at den kumulative effekten av Hammerfest kommunes utviklingsplaner kan bli stor for reinbeitedistriktet.

Distriktet er usikre på hvordan 420 kV-kraftledningen vil påvirke flytting til høstbeite ved svømming. Distriktet opplever at eksisterende kraftledninger gir lydpåvirkning og har en

visuell effekt for reinsdyra, særlig ved dårlig vær. Distriktet er bekymret for hvordan et nytt luftspenn vil påvirke dyrene ved kryssing av Kvalsundet. Det er 5 punkter langs traseen med utfordringer i forbindelse med flytting: To på nordvestsiden av Kvaløya, krysset som benyttes ved svømming over til fastlandet, krysset like over på fastlandet, og ved Fæg fjord til Árešjohka. Kraftledningen på fastlandet er påvirkende i brunstperioden, men for Kvaløya er den påvirkende hele sommerperioden.

Distriktets prinsipale syn er at kraftledningen må bygges som jord/sjøkabel. Det ble anført at sjøkabel ikke er utredet og at dette utgjør en saksbehandlingsfeil. Saken er for øvrig, etter reindriftenes syn, ikke forsvarlig utredet fordi nullalternativet som fremgår i konsekvensutredningen ikke er korrekt.

Det er anleggsfasen som er mest problematisk for distriktet, særlig under sommerbeite på Kvaløya. Distriktet er bekymret for at reinen vil unngå området, og er usikre på hvor de skal gjøre av reinen i anleggsfasen. Dette vil medføre overbelastning av beiteområder og uønsket ansamling, som kan gå ut over produksjon og dyrenes velferd.

Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjårga

Gearretnjårga reinbeitedistrikt har en flyttlei og et reindriftsanlegg like øst for Skaidi transformatorstasjon. Statnetts søknad innebærer enkelte mindre endringer i Skaidi transformatorstasjon. Plasseringen av Skaidi transformatorstasjon ble i sin tid besluttet etablert på vestsiden av Guorrojohka etter konsultasjoner og ønske fra reinbeitedistrikt 21.

Distriktet har gjerdeanlegg for merking og slakting like øst for Skaidi transformatorstasjon. Det har historisk vært flere flyttleier i området; en like vest for transformatorstasjonen, en like øst for transformatorstasjonen og en lengre øst for transformatorstasjonen. Flyttveien vest for transformatorstasjonen er ikke lenger disponibel som følge av hytteutbygging og annen menneskelig aktivitet. Distriktet har i realiteten bare én flyttlei igjen, lengre øst for Skaidi transformatorstasjon. Dersom denne ikke lenger kan brukes, vil den tradisjonelle flyttingen mellom sommer- og vinterbeite ikke kunne gjennomføres. Å opprettholde flyttingen er essensielt for distriktet.

Etter distriktets syn er konsekvensutredningen og det metodiske grunnlaget for denne utdatert og kan ikke legges til grunn i beslutningsgrunnlaget. Distriktet viste til verdsettingsmetoden, sumvirkningsfradraget og 0-alternativet som det anføres at er feil. Distriktet mener at konsekvensutredningen er ikke i tråd med gjeldende regelverk, herunder forskrift om konsekvensutredninger av 2017 og EU-direktiver.

Det er anleggsfasens påvirkning på flytting mellom de ulike beiteområdene som er av størst ulempe for distriktet. I tillegg gir driftsfasen ulemper i form av tilsyn av ledningene og tilhørende menneskelig aktivitet. Distriktet mener at selv om rutinemessig vedlikehold kan planlegges og tilrettelegges, er lovpålagt tilsyn av kraftledninger etter uvær et problem som ikke er vurdert, og at dette vil forekomme hyppig i de bestemte områdene.

Reinbeitedistrikt 22 Fieltár

Den planlagte traseen vil parallellføres med eksisterende kraftledninger gjennom større deler av distriktets områder. I området øst for Trollvatnet i Kvalsunddalen er det søkt om å justere traseen med ca. 40 meter over en strekning på ca. 1 km, som innebærer et mindre avvik fra parallellføringen. Distriktet viste til at steder som Ulveryggen og kystsonen langs Repparfjorden er kalvingsområder. Utbygginger medfører at landskapet blir fragmentert, og reinen blir stengt inne i lommer med press mot nabolag. Reinen oppholder seg nede ved fjorden fra mai og utover. Distriktet må gjennomføre intensiv gjeting på vårparten, for at reinen ikke skal krysse over elvedeltaet ved utløpet av Repparfjordelva og over til nabolaget, reinbeitedistrikt 21. Repparfjordelva fungerer som en naturlig barriere så lenge det er flomvannføring i elva. På sommervannføring kan reinen krysse over. Videre vil presset sørover skape risiko for sammenblanding med reinbeitedistrikt 23 nær Lerresfjorden. Gjerdeanlegget her ligger normalt under snø på våren.

Områdene langs traseen er sentrale tidlig vårbeiter. Distriktet opplever at reinen presser seg opp i høyfjellet for å kalve og er bekymret for at dette vil øke. Kalv er utsatt for rovilt. Det primære problemet er sammenblanding, når reindriften opplever å bli presset ut av sommerbeitedistriktet.

Distriktet erfarer at dyr unnviker eksisterende kraftledninger. Traseen går gjennom sommerland som utgjør et viktig grunnlag for produksjonen. Kraftledningene skaper forstyrrelser for reinsdyrene. Distriktet er enig i NVEs fremstilling i at flyttleien i Fægffjord er viktigere enn andre flyttleier. Det vesentlige er at reinbeiteområdet ikke blir fragmentert, men at det eksisterer et sammenhengende område. Med økt fragmentering presses reinen opp i fjellet. Grønnbeltet nede langs kysten er viktig for reindriften.

Distriktet anfører at saken ikke er forsvarlig utredet fordi det ikke foretas en konkret vurdering av tiltakets samlede virkninger, sammen med tidligere og planlagte inngrep. Nullalternativet konsekvensutredningen legger til grunn vil ikke ta høyde for en fullstendig og konkret vurdering av konsekvensene for distriktet.

Distriktets prinsipielle standpunkt er at sjøkabel er eneste alternativ. Distriktet har foreslått dette siden 2009 og anførte at det er en saksbehandlingsfeil at sjøkabelalternativet ikke er utredet. Dersom det gis tillatelse til omsøkt kraftledning med tilhørende trasé, er distriktet mot at det gis samtykke til forhåndstiltredelse. Distriktet påpekte at departementet må vurdere oreigningslova § 2, herunder at departementet må vurdere om det utvilsomt er slik at verdien av elektrifisering av Hammerfest LNG på Melkøya er større enn skadevirkningen for reindriften.

I tillegg til konsultasjon med leder av reinbeitedistrikt 22, gjennomførte departementet også en egen konsultasjon med Skum siida, som er en siidaandel tilhørende reinbeitedistrikt 22. Skum viste til at det er forskjellige bruks- og beiteområder for de ulike siidaene, og uttrykte behov for at deres mer konkrete interesser ble belyst, og at distriktet ikke nødvendigvis representerer alle siidaandelers interesser.

Driftsmønsteret til Skum siidaandel er i stor grad beskrevet over, i beskrivelsen av driftsmønsteret til reinbeitedistrikt 22. Skum siidaandel uttrykte tilsvarende bekymringer som leder av reinbeitedistrikt 22 hadde fremsatt, herunder fragmentering av beiteareal. Skum siida anførte også at konsekvensutredningene ikke er tilstrekkelige og at saken ikke er forsvarlig utredet. Det ble også anført at sjøkabel er det eneste alternativ. Skum siida vil ha en helt ny konsekvensutredning av saken.

Konsultasjon med Sametinget

Departementet har forelagt utkast til vedtak for Sametinget og gjennomførte konsultasjon den 16. juni 2023. Protokoll fra konsultasjonsmøtet med Sametinget er tilgjengelig i sakens dokumenter.

Sametingets primære posisjon er kjent gjennom Sametingets plenumsvedtak av 2022, der Sametinget prinsipielt er mot utbygging av kraftledninger som går ut over samiske interesser, og der berørte reinbeitedistrikt ikke sier seg enige i utbyggingen.

Sametinget er mot at det gis konsesjon til ny kraftledning som legger til rette for elektrifisering av Hammerfest LNG. Sametinget mener det får for store ulemper for distriktene, og mener elektrifiseringen vil medføre et behov for videre utbygging av energiproduksjon og kraftledninger. Sametinget kan ikke gi sin tilslutning til tiltaket på bakgrunn av konsekvensene for samiske interesser og uten at det er gitt samtykke fra de berørte reinbeitedistriktene.

2.4 Departementets kunnskapsgrunnlag

Til grunn for departementets saksbehandling ligger blant annet følgende kunnskapsgrunnlag:

- NVEs konsesjonsvedtak og *Bakgrunn for vedtak* av 2. mai 2012
- Statnetts konsesjonssøknad og utredninger av mai 2009, samt tilleggssøknader av mai og desember 2011, januar 2015 og juni 2017
- Tilleggsutredninger av 29. januar 2021
- Tilleggssøknad og tilleggsutredninger av februar 2021
- Befaring av kraftledningstraseen i november 2022
- Høringsuttalelser av desember 2022
- Konsultasjoner med reindriften av 2022 og 2023
- NVEs vurdering av eksisterende kunnskapsgrunnlag og tilleggsutredninger, samt bakgrunn for innstilling av 22. september 2022
- NIBIOS reindriftskart og andre digitale kartløsninger.

Samtlige reindriftdistrikter har anført at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt og utdatert, og krever at det iverksettes nye utredninger. Det er blant annet anført mangler ved metodikken i konsekvensutredningene og at utredningene ikke tilfredsstillende gjeldende regelverk. Videre kreves det at alternative løsninger, herunder sjøkabel som alternativ til luftledning, blir utredet og vurdert.

Departementet mener at sakens foreliggende kunnskapsgrunnlag er tilstrekkelig til å fatte en forsvarlig beslutning. Den framlagte konsekvensutredningen for reindrift, sammen med tilleggsrapporter og innspill mottatt gjennom høringer, konsultasjoner og befaringer mv. gir et omfattende og godt underlag for å kunne fatte vedtak i saken.

Departementet viser også til at NVE fikk i oppdrag å vurdere sakens eksisterende kunnskapsgrunnlag før departementets behandling, der NVE anmodet Statnett om å oppdatere og innhente nye opplysninger der dette var nødvendig, jf. KU-forskriften § 28. NVE oversendte sin vurdering av sakens kunnskapsgrunnlag til departementet i september 2022. NVE konkluderte med at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig og forsvarlig. Departementet har gjennomgått og vurdert kunnskapsgrunnlaget og slutter seg til NVEs konklusjon.

Departementet vil også understreke at ved konsesjonsvedtak baseres ikke avgjørelsen utelukkende på konsesjonærens søknad med tilhørende utredninger, eller underinstansens vurderinger. Det totale kunnskapsgrunnlaget departementet baserer avgjørelsen på er bredt. Dette inkluderer gjennomført befaringsinnkomne høringsuttalelser og ikke minst gjennomførte konsultasjoner med reinbeitedistriktene. I forlengelsen av gjennomførte konsultasjoner har departementet også mottatt ytterligere innspill og rapporter fra de berørte reinbeitedistriktene og deres representanter.

Departementet legger følgelig til grunn at det foreliggende kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig og forsvarlig til å fatte en beslutning, jf. forvaltningsloven § 17 og naturmangfoldloven § 8.

3. Departementets vurdering

3.1 Rettslig grunnlag

Departementet har kompetanse til å behandle alle sider av saken og kan ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd.

Anleggskonsesjon for energianlegg kan gis etter energiloven (enl.) § 3-1. Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt, jf. § 1-2. Beslutningen bygger på et bredt forvaltningssskjønn.

Konsesjonsbehandlingen av energianlegg må ses i sammenheng med at nettselskapene har en plikt til å tilknytte nye anlegg for uttak av elektrisk energi, jf. enl. § 3-4. Tilknytningsplikten omfatter om nødvendig en plikt til å søke konsesjon for og investere i nye nettanlegg uten grunnnet opphold, jf. NEM-forskriften § 3-2. Videre har nettselskapene rett til å kreve at en uttakskunde venter med å tilknytte seg nettet til det er driftsmessig forsvarlig. Departementet kan i ekstraordinære tilfeller gi unntak fra tilknytnings- og investeringsplikten for forbruk, jf. § 3-4 tredje ledd. Det følger av forarbeidene til enl. § 3-4 (Ot.prp.nr. 62 (2008-2009)) at «*med ekstraordinære tilfeller mener departementet de tilfellene der tilknytning av forbruk vil være*

ekstremt krevende for kraftsystemet med hensyn til kostnader og tid eller kraftbalansen regionalt eller nasjonalt». Det er nettselskapene som må vurdere hvorvidt et omsøkt forbruk vil medføre ekstraordinære virkninger for kraftsystemet og eventuelt søke om fritak fra tilknytningsplikten. Når en slik søknad ikke foreligger, vil departementets konsesjonsbehandling av tiltak for uttak av elektrisk energi i hovedsak gå ut på å vurdere hva som er den mest rasjonelle måten å tilknytte forbruket på. Kraftforbruk er i seg selv ikke konsesjonspliktig etter energiloven.

I konsesjonsbehandlingen etter energilovgivningen skal miljøkonsekvensene av tiltaket vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til kraftforsyningssikkerheten og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies, se prinsippene i naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8-12. Naturmangfoldloven vil bli trukket inn i vurderingene der dette er relevant.

Statens menneskerettslige og folkerettslige forpliktelser vil også sette skranke for energimyndighetenes skjønnsutøvelse. Samer er definert som urfolk i Norge, og urfolks rettighetsvern skal hensyntas i konsesjonsbehandlingen. De samiske urfolks- og minoritetsrettighetene består av både prosessuelle og materielle rettigheter.

Særlige prosessuelle rettigheter følger av ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, artikkel 6. Disse rettighetene kommer også til uttrykk i nasjonal rett, gjennom samelovens kapittel 4. Departementet viser til kapittel 2.3, og anser at de nasjonale og folkerettslige prosessuelle forpliktelsene som fremgår av sameloven kapittel 4 og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater artikkel 6 er oppfylt i denne saken.

Av materielle rettigheter må det tas utgangspunkt i Grunnloven § 108. Den lyder:

Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at det samiske folk, som urfolk, kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Grunnloven § 108 erstattet den tidligere § 110a. Endringen er forutsatt ikke å innebære materielle endringer i bestemmelsen. Det fremgår av forarbeidene til Grunnloven § 110a at det materielle innholdet i bestemmelsen er ment å samsvare med de folkerettslige forpliktelsene etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Etter menneskerettsloven §§ 2 og 3 gjelder konvensjonen som norsk lov, og skal ved motstrid gå foran annen norsk lovgivning. Konvensjonen setter følgelig skranke for energimyndighetenes skjønnsutøvelse.

Det er særlig SP artikkel 27 om kulturvern for minoriteter, som er aktuell i denne saken. Bestemmelsen lyder:

“In those States in which ethnic, religious or linguistic minorities exist, persons belonging to such minorities shall not be denied the right, in community with the other members of their group, to enjoy their own culture, to profess and practise their own religion, or to use their own language.”

Bestemmelsen fastslår at etniske minoriteter ikke skal bli nektet («*denied*») retten til å utøve sin kultur. Samer er å regne som en etnisk minoritet, og utøvelse av reindriftsnæring er en form for vernet kulturutøvelse som er beskyttet etter SP artikkel 27. Et tiltak som innebærer at sameenes kulturutøvelse nektes, vil med andre ord være folkerettsstridig.

Ordlyden «*denied*» taler isolert sett for at terskelen for å konstatere folkerettsbrudd i utgangspunktet er svært høy. Selv om SP artikkel 27 bruker uttrykket «*denied*», er det på det rene at også inngrep som ikke utgjør en total nektelse, kan krenke retten til kulturutøvelse. Spørsmålet om hvor terskelen for krenkelse ligger, er behandlet i HR-2021-1975-S (Fosen).

Høyesterett redegjør for uttrykket «*denied*» i avsnitt 111-119. Førstvoterende viser til fire avgjørelser fra Menneskerettskomiteen som belyser hvor mye som skal til før retten til kulturutøvelse etter SP artikkel 27 er krenket. Høyesterett viser særlig til uttalelsen i *Ángela Poma Poma mot Peru* (CCPR-2006-1457) punkt 7.5 om at «*spørsmålet må være om inngrepet har «a substantive negative impact» på kulturutøvelsen*» og vektlegger denne som sentral i forståelsen av terskelen for krenkelse. Førstvoterende oversetter uttrykket «*substantive*» til «*vesentlig*» eller «*betydelig*» og legger deretter til grunn at «*[t]erskelen ligger med andre ord høyt*».

Høyesterett konkluderer på bakgrunn av avgjørelser fra Menneskerettskomiteen med at:

«det vil foreligge en krenkelse av rettighetene etter SP artikkel 27 dersom inngrepet fører til vesentlige negative konsekvenser for muligheten til kulturutøvelse. Inngrepet kan i seg selv ha så store konsekvenser at det foreligger brudd. Men innvirkningen trenger ikke være så alvorlig som i Poma Poma-avgjørelsen, hvor tusenvis av husdyr var døde som følge av myndighetstiltak, og klageren var blitt tvunget til å forlate sitt område. Inngrepet må videre ses i sammenheng med andre tiltak, både tidligere og planlagte. Den samlede effekten av tiltakene er avgjørende for om det foreligger krenkelse, jf. Jouni Länsman mfl. Mot Finland I (CCPR-1995-671) punkt 10.7.»

Det følger av dette at uttrykket «*denied*» ikke skal forstås som en total nektelse, men at dersom et inngrep fører til vesentlige negative konsekvenser for muligheten til kulturutøvelse, vil det foreligge en krenkelse av rettighetene etter artikkel 27. Til tross for at tiltaket ikke må medføre en total nektelse, er terskelen likevel høy ettersom det må medføre vesentlige negative konsekvenser. Dette innebærer at større og mer alvorlige ulemper som vanskeliggjør eller medfører endringer i etablert kulturutøvelse, ikke nødvendigvis vil utgjøre en krenkelse. Kulturutøvelse i form av reindriftsnæring har et økonomisk element, slik at det vil være sentralt for vurderingen hvorvidt inngrepet vil å ha så vesentlige negative konsekvenser at det fratrar reineierne muligheten til å fortsette med sin næringsvirksomhet.

Ved vurderingen av tiltakets konsekvenser, må det konkrete inngrepet sees i sammenheng med andre tiltak, både tidligere og planlagte. Tiltak som er omsøkt eller planlagt må tillegges mindre vekt i vurderingen da disse kommer senere i tid, og skal særskilt vurderes opp mot artikkel 27 før tiltakene gis tillatelse. I vurderingen av om artikkel 27 er krenket skal det

legges vekt på om reindriftsutøverne er konsultert, og om det er vurdert og gjort tilpasninger slik at de negative virkningene for reindriften blir redusert.

3.2 Generelt om kraftledningers effekt på reindrift

Forskning på kraftledninger og rein er ikke entydig i sine resultater. Departementet viser til NVEs innstilling punkt 3.5.2 og gjennomgangen der. Når det diskuteres hvordan en kraftledning kan påvirke rein og reindrift, er det viktig å skille mellom anleggs- og driftsfase.

Anleggsfasen vil normalt ha større negativ påvirkning enn driftsfasen. Reinsdyr er sky av natur og vil typisk trekke unna menneskelig aktivitet. Anleggsfasen vil derfor alltid være potensielt negativ for reinen (NVE innstilling s. 25-26).

Anleggsfasen er beskrevet slik i konsekvensutredningen av 29. januar 2021:

Anleggsfasen vil i de aller fleste tilfeller ha større negativ påvirkning enn driftsfasen for reindriften. Dette gjelder særlig i utbygginger hvor driftsfasen er forbundet med lite menneskelig aktivitet, og hvor forstyrrelsene er forutsigbare, regelmessige og knyttet til faste punkter. Anleggsfasen er, noe avhengig av typen inngrep, forbundet med betydelig menneskelig aktivitet i form av personer til fots, støy fra kjøretøy og maskiner og dessuten fra sprengningsaktiviteter. Helikoptertransport vil ved utbygging av kraftledninger oftest være et fremtredende element, og arealer vil ryddes for kraftgater der traseene går gjennom skog. For kraftlednings- og vindkraftutbygginger i Norge de senere år er det vist hvordan anleggsarbeid kan medføre tydelig beiteunntakelse (f.eks. Colman m.fl. 2014 og 2015). Direkte skremseffekter kan skje ut til avstander på flere hundre meter, mens unntakelse av berørt terreng kan skje i avstander på flere km, og med indirekte virkning også på enda større skala dersom flyttleier eller naturlige trekkleier får redusert bruk. I tillegg kan forstyrrelse av dyr i ett distrikt/siida ofte medføre negative «dominoeffekter» ved at stressede dyr fra dette området går til nabo-distrikter/siidaer, med mer press på beiteområder og sammenblanding av flokker som resultat.

Departementet legger til grunn at anleggsfasen vil kunne ha en større negativ påvirkning for reindriften. Graden av påvirkning vil igjen avhenge av hvilke beiteområder eller trekk/flyttleier som påvirkes, og hvor nærmere anleggsarbeidene pågår reinbeitingen.

For driftsfasen gir gjeldende forskningsprosjekter som benytter GPS-sendere på reinsdyr, relativt entydige konklusjoner om at kraftledninger i seg selv ikke har særlige virkninger i driftsfasen. Enkelte eldre forskningsrapporter har lagt til grunn unntakelsessoner på inntil fire kilometer, men disse resultatene har ikke blitt bekreftet gjennom nyere studier basert på GPS-sendere. De utfordringene som ligger i å påvise slike effekter til tross for bruk av nyere og mer presise hjelpemidler som GPS-sendere, taler for at ledningen i seg selv trolig vil ha liten virkning for rein på fritt beite. NVE konstaterer at enkelte studier viser en grad av unntakelseeffekt, selv om forskningsprosjektene ikke har konkludert med at dette skyldes ledningene i seg selv. Departementet viser til NVEs innstilling punkt 3.5.2 og gjennomgangen av forskningsresultater, der NVE konstaterer at det per i dag ikke er forskningsmessig grunnlag for å kunne trekke en vitenskapelig signifikant konklusjon om at kraftledninger har

negativ effekt på reinens arealbruk. NVE har vektlagt nyere forskning som har benyttet GPS-sendere. Tilsvarende fremgår av konsekvensutredningen av 2021. Samtidig kan man ikke utelukke muligheten for at ledningen påvirker reinens bevegelser til en viss grad. Resultater fra forskning på virkning av flere kraftledninger som går parallelt med hverandre er mangelfulle, og konklusjonene er usikre. Departementet slutter seg til NVEs innstilling og legger til grunn at det ikke kan konkluderes med en generell unnvikelseseffekt av kraftledninger på reindrif i driftsfasen.

Et annet forhold enn unnvikelseseffekter, er at kraftledninger kan innebære en barriere for reinen når den skal drives forbi ledningen. Bekymring for kraftledningers barriereeffekt er uttrykt av reindrifstøtterne gjennom konsultasjonene.

Forskning gir ikke entydige resultater om barrierevirkninger, men antyder at dette vil variere avhengig av topografiske og værmessige forhold. Samtidig vil reinens motivasjon for å forflytte seg mellom beiteene være en viktig faktor. Om barrierevirkninger uttales det i konsekvensutredningen (jf. s. 39):

Når det gjelder andre driftsproblemer er det mulig at ledninger som krysser flyttleier o.l., spesielt hvis krysningspunktet allerede utgjør en «flaskehals», vil medføre vanskeligheter i form av urolige og stressede dyr, med påfølgende merarbeid for reieneierne under kryssingen. Dette selv om det ikke er mennesker i nærheten, eller uten at inngrepet utgjør noen fysisk barriere. Det er imidlertid mindre sannsynlig, slik vi ser det, at kraftledninger vil føre til betydelige barrierevirkninger for dyr på fritt beite, men også dette kan variere avhengig av vær, topografi og ledningsstørrelse og ikke minst dyrenes sensitivitet (for eksempel simle med kalv vs. bukk).

Konsekvensutredningen viser også til at forskningsresultater ikke gir konkluderende svar på om det eksisterer en tilleggseffekt i barrierevirkninger ved å legge en ny kraftledning parallelt med eksisterende ledninger. I konsekvensutredningen legges det til grunn at effekten av å legge en ny kraftledning parallelt med eksisterende ledninger vurderes generelt til å bli mindre enn om ledningen legges til områder i uberørt terreng. Samling av inngrep vil gjøre tilvenningen enklere for dyrene, men dette kan variere ut ifra spesielle vær-situasjoner eller på visse delstrekninger med spesielle forhold.

Departementet legger til grunn at det er lite trolig at kraftledningen vil medføre vesentlige unnvikelseseffekter og tap av beiteland, men at barriereeffekt vil kunne medføre vanskeligheter med å få reinen til å passere på steder der topografi og værforhold vil kunne påvirke negativt. Samtidig må motivasjonsfaktoren for dyrene, herunder motivasjonen for å forflytte seg til beiteområder, vurderes i det konkrete tilfelle. Departementet vil vurdere de konkrete virkningene i henhold til hvert enkelt reinbeitedistrikt.

3.3 Tiltakets innvirkning på reindriften

Departementet vil i det følgende vurdere tiltakets innvirkning på de berørte reinbeitedistriktene, og hvorvidt terskelen for krenkelse etter SP artikkel 27 er, eller vil kunne bli overtrådt, som følge av det omsøkte tiltaket. Ved vurderingen skal det tas hensyn til både

gjennomførte og planlagte tiltak i influensområdet. Hvert distrikt vil vurderes separat, ettersom det er ulike driftsmønstre og ulike arealer som benyttes.

3.3.1 Tiltakets innvirkning på reinbeitedistrikt 21 Gearretnjårga

Reinbeitedistrikt 21 har barmarksbeitene sine nord for E6 og Skaidi, og er bare berørt av tiltaket når de driver dyrene til og fra vinterbeitene. Vårflytting skjer i tidsrommet mellom tidlig april og tidlig mai, avhengig av værforhold og kondisjon. Høstflyttingen skjer tidligst i slutten av september og utover oktober og tidlig november.

Reinbeitedistrikt 21 har flyttleier og reindrifftsanlegg for slakting, merking og beitehage, øst for Skaidi transformatorstasjon. Distriktet opplyser at det historisk har vært flere flyttleier i området: en like vest for transformatorstasjonen, en like øst for transformatorstasjonen og en lengre øst for transformatorstasjonen. Distriktet benytter nå kun flyttleien lengre øst for Skaidi transformatorstasjon og mener de øvrige flyttleiene i praksis er stengt. Dagens flyttleier er derfor vesentlig for opprettholdelse av reinbeitedistrikt 21 sitt tradisjonelle flyttemønster vår og høst.

Departementet legger til grunn at distriktet vil bli negativt påvirket av anleggsfasen dersom det er aktivt anleggsarbeid i den perioden de skal flytte reinen forbi. Departementet viser til NVEs vurdering av tiltakets påvirkning overfor reinbeitedistrikt 21 i anleggsfasen, og tiltrer denne. Departementet er enig med NVE i at reindriften ikke må hindres av hensatte anleggsmaskiner, anleggsdeler og liknende som kan gjøre det vanskelig å passere området. Disse virkningene i anleggsfasen kan i stor grad avbøtes gjennom å tilrettelegge anleggsperioden mot reindriftenes behov for bruk av området. Departementet viser til distriktets uttalelser under konsultasjonen med OED, der reindriften påpekte at det har vært god dialog med utbygger tidligere. Departementet forutsetter at denne dialogen fortsetter og at anleggsperioden gjennomføres slik at det tas hensyn til reindriftenes flytting til og fra vinterbeiter. Departementet legger etter dette til grunn at anleggsfasen i utgangspunktet vil kunne påvirke reindriften negativt, men at disse ulempene vil kunne avbøtes.

I driftsfasen vil distriktet i mindre grad bli berørt av den omsøkte ledningen og utbyggingen av transformatorstasjonen. Ny transformatorstasjon blir for det vesentligste liggende inne på tomta til eksisterende stasjon, og plasseringen av transformatorstasjonen er valgt av hensyn til reindriften og etter konsultasjoner om dette. Ledningen fra Hammerfest svinger rundt Skaidi transformatorstasjon og kobles til stasjonen fra øst, men vil ikke direkte berøre distrikt 21 sitt reindrifftsanlegg i området. Reinbeitedistriktet har i konsultasjonsmøte uttrykt ønske om at stasjonsbygg og stolper kamoufleres etter terrenget. Departementet forutsetter at spørsmålet om kamuflering etter terrenget skal vurderes i detaljplanen, jf. anleggskonsesjonen vilkår 13 om kamuflering og vilkår 17 om reindrift.

Om høsten flytter reinen lengre mot vest enn ved vårflyttingen, og flyttingen skjer således nærmere transformatorstasjonen. Høy menneskelig aktivitet i disse periodene vil kunne være forstyrrende for reinsdyra. Menneskelig aktivitet vil imidlertid i større grad kunne styres, og Statnett har oppgitt at rutinemessig vedlikehold på slike ledninger skjer i 3-5 års intervall. I

tillegg har Statnett, slik reinbeitedistrikt 21 har bedt om, trukket søknaden om en ny, permanent 700 meter lang anleggsvei øst for transformatorstasjonen, slik at totalbelastning fra menneskelig påvirkning er redusert i forhold til omsøkte planer. Departementet forutsetter at utbygger og reindrifta er i dialog om tidspunktene for flytting slik at dette kan gjennomføres med minst mulig menneskelige forstyrrelser ved transformatorstasjonen.

Det omsøkte tiltaket må også sees i sammenheng med eksisterende og planlagte tiltak i området. Det går i dag to kraftledninger østover fra Skaidi transformatorstasjon, en 66 kV kraftledning fra Skaidi til Smørfjord og en 132 kV kraftledning fra Skaidi til Lakselv. Distriktet opplever utfordringer med eksisterende ledninger i retning øst. Ved flytting med dårlig vær har reinsdyra en tendens til å legge seg under kraftledningen og bruker den som skjul fra været. Ved flytting på høsten kan lav sol og vind medføre at kraftledningen avgir lyd og skygger som forstyrrer reinen. I tillegg til dagens ledninger er det omsøkt en 132 kV ledning fra Skaidi til Smørfjord og en 420 kV ledning fra Skaidi til Lakselv og videre mot Lebesby/Adamselv. Den eksisterende ledningen fra Smørfjord er søkt ombygd for å få plass til nye 420 kV kraftledninger fra Lebesby/Adamselv, Skillemoen og Hammerfest. Departementet er opplyst om at den omsøkte 132 kV kraftledningen til Smørfjord er søkt lagt i kabel den siste strekningen på 240 meter inn til Skaidi transformatorstasjon. I tillegg er området preget av hytteutbygging og hotell som har medført at flyttlei vest for Skaidi transformatorstasjon ikke lengre kan benyttes.

Dersom samtlige planer realiseres, vil reinsdyra måtte passere potensielt nært inntil tre 420 kV kraftledninger, to 132 kV kraftledninger og en 66 kV kraftledning. I tillegg vil det pågå anleggsarbeid over flere år. Ulemper i forbindelse med anleggsarbeid kan imidlertid avbøtes, som beskrevet over. Etter departementets syn vil realisering av alle planer medføre en forverret situasjon for reindrifta. Departementet mener imidlertid ikke at dette vil medføre at flyttleien stenges. Reinen vil fremdeles kunne passere anleggene, men reindrifta vil kunne få merarbeid dersom reinsdyra opplever kraftledningene som barrierer. Når reinsdyrene har passert Skaidi transformatorstasjon og tilhørende kraftledninger, vil reinen komme inn i et relativt uberørt område med barmarksbeiter. Dette området er tidligere hensyntatt av energimyndighetene, ved Olje- og energidepartementets avslag på søknad om konsesjon til bygging og drift av Fálesrášša vindkraftverk etter konsultasjoner med reinbeitedistrikt 21. Departementet begrunnet avslaget med at den samlede belastningen av både vindkraftverket og de nye 420 kV kraftledningene inn til Skaidi transformatorstasjon ville bli for stor.

Oppsummert mener departementet at tiltaket ikke vil medføre betydelige ulemper for reinbeitedistrikt 21. Ulempene vil være størst under anleggsfasen, men disse – og eventuelle ulemper under driftsfasen – vil kunne avbøtes med god dialog og planlegging sammen med utbygger. Departementet forutsetter at utbygger legger til rette for en effektiv og god dialog med reindrifta. Dersom samtlige utbyggingsplaner realiseres, vil konsekvensene for reindrifta bli større, ved at en potensiell barriereeffekt kan oppstå. Til tross for at dette medfører at ulempene for reinbeitedistrikt 21 øker, er departementets vurdering at flyttleien likevel vil være tilgjengelig og kan benyttes, selv om det vil kunne medføre merarbeid for reindrifta.

Tiltaket vil ikke medføre så vesentlige negative konsekvenser for reinbeitedistrikt 21 at ulempene overstiger terskelen i SP artikkel 27.

3.3.2 Tiltakets innvirkning på reinbeitedistrikt 22 Fiettar

Departementet har gjennomført konsultasjoner med både leder av reinbeitedistrikt 22 Fiettar, og innehavere av en siida-andel. Det vises til punkt 2.3 om konsultasjoner med reindriften. Departementet vil vurdere virkningene for reinbeitedistrikt 22 samlet.

Reinbeitedistrikt 22 blir berørt fra E6 i øst til Kvalsundet i vest. Distriktet kommer inn i området fra vinterbeitene om våren, og simlene kalver nord i området. Simlene med kalver vil søke ned mot Repparfjorden for å beite på de første grønnspirene som kommer om våren. Disse plantene er ekstra næringsrike og dette beitet er derfor vesentlig for at simlene skal kunne produsere nok melk til kalvene. Reinen bruker hele området langs sjøen, fra Fæg fjord i øst til Neverfjord i vest gjennom våren og sommeren. Distriktet oppgir at reinen beiter i et rotasjonsmønster i fjellet sør for Repparfjorden gjennom sommeren og høsten, og at rotasjonsmønsteret er viktig for å opprettholde dynamikken i driften.

På strekningen ut fra Skaidi transformatorstasjon vil ledningen gå parallelt med to 132 kV kraftledninger på sørsiden av riksvei 94. Langs riksveien går det også en 22 kV kraftledning. Stedvis vil det potensielt gå fire ledninger, delvis parallelført, i tillegg til riksveien. Ledningen går i ytterkanten av kalvingsområdet til distriktet, og passerer en spesielt viktig trekklei ved Fæg fjord.

Anleggsfasen kan ha negative virkninger for reindriften. Ledningen vil stedvis bygges nær kalvingsområder og vårbeiter. Konsekvensutredningen og NVE angir at det er sannsynlig at anleggsarbeid kan medføre direkte forstyrrelse og unnvikelse opp mot anslagsvis 5 km fra ledningen, som innebærer at inntil 25 prosent av distriktets områder vest for E6 og sør for Repparfjorden vil bli berørt. Selv om reinen trolig ikke vil sky området helt, vil anleggsperioden påvirke vår- og sommerbeiter. NVE skriver at dette vil være særlig kritisk dersom anleggsarbeidet medfører at simler med kalv mister tilgangen til viktige grøntbeiter nede langs Repparfjorden. Reindriften har i konsultasjonsmøte fremholdt at grøntbeitet nede ved Repparfjorden er et viktig og næringsrikt område i perioden fra kalvingen og utover sommeren. Videre vil anleggsperioden også kunne medføre at reinen trekker over i områder som brukes av nabosiida eller -distrikter. Dette vil igjen kunne medføre merarbeid for utøverne i forbindelse med å skille og drive flokkene tilbake til riktig område.

Aktivt anleggsarbeid vil være mest forstyrrende for vår- og sommersesongen, men vil også kunne påvirke høstsesongen. Om høsten samler distriktet dyrene i et gjerdeanlegg ved Fiskelvatnan ved Kvalsund. Aktivt anleggsarbeid i dette området på høsten vil kunne medføre at det er vanskeligere å samle dyrene i gjerdet og vil kunne medføre stress for dyrene. Når dyrene først er i gjerdeanlegget er det mindre sannsynlighet for negativ påvirkning, siden kraftledningstraseen på det nærmeste er rundt 4 km fra selve gjerdeanlegget. Deler av beitehagen ligger imidlertid nærmere, og individer og småflokker som slippes ut etter merking og slakt vil kunne komme i direkte kontakt med anleggsarbeid.

Særlig anleggsarbeid med bruk av helikopter vil kunne medføre betydelig ekstraarbeid for reindriften.

Både konsekvensutredningen og NVE er tydelige på at ulempene kan avbøtes ved vilkår om at anleggsperioden skal tilpasses kalvingstiden og flyttperioden, og at Statnett må tilrettelegge for at anleggsarbeidet skal gi så lite virkninger som mulig. NVE mener likevel at det trolig vil være vanskelig å få til gode løsninger siden influensområdet for anleggsarbeidet omfatter så stor del av vår-, sommer- og høstbeitene til distriktet, mens hovedandelen av anleggsarbeidet nødvendigvis må foregå i barmarkssesongen.

Departementet tiltrer NVEs vurdering, men mener at ulempene vil kunne avbøtes delvis. Reindriften vil oppleve økt arbeidsbyrde og ressursbruk, og dyrene kan også oppleve større grad av stress under anleggsperioden. Det vil kunne medføre merarbeid for å samle flokken, men likevel vil ikke reinsdyra nektes tilgang til nødvendig beiteområder. Tidvis unnvikelse vil kunne redusere beitemulighetene, men samtidig vil dette være for en tidsavgrenset periode slik at drifta ikke er truet i et lengre perspektiv. Departementet viser til konsekvensutredningen og NVEs innstilling, som forutsetter at uten aktivt anleggsarbeid og fysiske hindringer i kritiske perioder, vil flytting og kalving kunne gjennomføres. Dette vil avhenge av en god koordinering mellom utbygger og reindriften, noe departementet forutsetter at utbygger legger til rette for. Anleggsstopp i visse perioder, særlig ved flytting mellom årstidsbeiter, vil også kunne være nødvendig. Departementet viser til at Statnett nylig har vært igjennom en periode med omfattende ledningsbygging i reindriftsområder, ved etablering av ledningsanlegget Ofoten – Balsfjord – Skaidi. Statnett har i den forbindelse vært i dialog med et titalls reinbeitedistrikter om tilpasninger i anleggsperioden og inngått en rekke avtaler i den sammenheng. Erfaringer fra disse anleggsarbeidene og dialogen med reindriften, vil være nyttig for videreføring av anlegget til Hammerfest. Statnett har for øvrig overfor departementet gitt uttrykk for at selskapet har positive erfaringer med bygging av ledningsanlegg i reindriftsområder og at den faktiske påvirkningen på reindriften alt i alt ble mindre enn det man la til grunn før byggingen startet.

Departementet legger til grunn at en del av anleggsarbeidene vil måtte foregå på sommeren. Statnett har imidlertid utviklet ny teknologi som i større grad enn tidligere muliggjør anleggsarbeid på vinterstid. Teknologien ble anvendt under bygging av ny 420 kV kraftledning Balsfjord-Skaidi der 2190 av 2648 jordfundament ble etablert som prefabrikkerte jordfundament. Dersom dette kan gjennomføres også i dette prosjektet, vil det avbøte en del av de forstyrrelser og ulemper reindriften vil kunne oppleve under anleggsfasen. Departementet legger til grunn at Statnett vurderer om deler av anleggsarbeidet mellom Skaidi og Hammerfest kan foregå vinterstid, og at dette beskrives nærmere i detaljplanen.

For driftsfasen vil konsekvensene av ledningsanlegget på gjerdeanlegget ved Fiskelvatnan ved Kvalsund og for bruken av området rundt Skaidi transformatorstasjon være små. Ledningen vil passere flere kilometer fra gjerdeanlegget og dyrene er under påvirkning av gjeting når anlegget brukes. Departementet viser i denne forbindelse til at forskningen er

relativt entydige på at en kraftledning i seg selv ikke medfører særlige unnvikelseeffekter for rein som beiter fritt i landskapet.

Reindrifta har under konsultasjon fremhevet viktigheten av trekkleien ved Fæg fjord. Trekkleien er særlig viktig for kalvers og simlers tilgang til grøntbeite ved kystlinjen, og tilgang til beiteområde ved Markoppnes. Utøverne har uttrykt at de allerede i dag har problemer når reinen skal passere dagens ledninger på nedstigningen fra fjellet. Den omsøkte kraftledningen vil passere parallelt med eksisterende kraftledninger. Dersom ikke ledningen kables på hele strekningen Skaidi – Hammerfest, slik reindriften primært ønsker, ber reinbeitedistrikt 20 og 22 om at det som avbøtende tiltak vurderes kabling på særlige viktige delstrekninger.

NVE mener at det er lite trolig at ledningen i seg selv vil gjøre at reinen skyr området, siden reinen i dag passerer området. Likevel mener NVE at det ikke er usannsynlig at reindriften vil kunne oppleve større barrierевirkninger av kraftledningene enn i dag, når den må passere både to 132 kV kraftledninger og en 420 kV kraftledning. NVE legger til grunn at ledningen trolig ikke vil stenge trekkleien helt, da motivasjonen til dyrene vil være høy for å komme til de lavereliggende grøntbeitene ved sjøen. NVE viser til konsekvensutredningen der det står:

En ny ledning kan også forsterke eventuelle barrierееffekter som er i områdene i dag og medføre at spesielt simler med små kalver blir forsinket i trekket til sjønære områder utover våren og forsommeren, og heller bli værende på fjellet sør for traseen. I verste fall kan enkelte dyr også unngå trekket helt og dermed føre til en opphopning av dyr i de kystnære områdene vest i distriktet i denne sesongen.

Videre sier konsekvensutredningen at:

Det er vanskelig å forutsi graden av en slik negativ effekt, men det er naturlig å tro at i hvert fall noe rein, som nevnt særlig sensitive individer og simler med kalv, kan få noe forsinket trekk, eventuelt øke bruken av sjønære områder et annet sted enn langs Repparfjorden. Det er likevel viktig å nevne at motivasjonen til dyrene å komme ned til de beste beitene langs kysten sannsynligvis er høy. Med godt oppryddingsarbeid slik at spesielt de små kalvene ikke opplever noen fysisk barriere, samt god kommunikasjon mellom utbygger og reindriften (vedlikehold og tilsyn) tror vi derfor at effekten av slike potensielle barrierееffekter blir relativt små og først og fremst eventuelt oppstå i perioder med mye corona- og/eller vindstøy og/eller der topografien/totalе inngrepssituasjonen gjør at du allerede har en flaskehals. For bukker og ungdyr vil endringene med all sannsynlighet bli minimale.

Departementet legger til grunn at en ny 420 kV kraftledning i tillegg til de eksisterende kraftledninger vil kunne gi en forsterket barrierееffekt. Samtidig finnes det ikke noe avklarende og entydige forskningsresultater om eventuell økning i barrierееffekt når flere ledninger parallellføres. Det hefter dermed en usikkerhet om hvor stor en eventuell merbelastning vil bli. Departementet kan likevel ikke utelukke at en ny 420 kV kraftledning i tillegg til eksisterende ledninger vil virke forstyrrende ved viktige trekkleier, som ved

Fægfjord. Utfordringene kan forsterkes ved dårlige værforhold som forstyrrer sikten til reinsdyrene. Imidlertid benytter reinen trekkleien ved Fægfjord i dag der den passerer to parallelførte 132 kV kraftledninger, en 22 kV kraftledning og riksveien. God detaljprosjektering slik at mastefestene ikke utgjør unødvendige hindre, og godt oppryddingsarbeid slik at dyrene ikke opplever noen fysisk barriere vil være viktig for å redusere effekten av potensielle barrierevirkninger. Departementet slutter seg til NVEs vurdering om at trekkleien ikke vil stenges eller forhindres slik at den ikke kan brukes, og vektlegger i denne sammenheng at motivasjonen til dyrene vil være høy for å komme til de lavereliggende grøntbeitene ved sjøen.

Når det gjelder kabling av delstrekninger ved særlige viktige områder for reindriften, slik som trekkleien ved Fægfjord, finner departementet ikke grunnlag for å pålegge det. Departementet viser til vurderingen over, der det følger at de aktuelle trekkleiene ikke vil bli stengt. Departementet viser videre til at kabling på 420 kV spenningsnivå i seg selv innebærer betydelige naturinngrep. Særlig gjelder dette i fjellterreng, der bruk av kabel vil kreve at det sprenges en grøft bred og dyp nok til å gjøre plass til normalt tre kabelsett i hver sin betongkulptert i størrelsesorden én gang en meter og med tilstrekkelig avstand mellom kulptertene slik at krav til faseavstand oppnås. I tillegg kreves det normalt kjørespor langs hele kabeltraseen av hensyn til anleggsvirksomheten. Etter departementets vurdering er bruk av jordkabel i fjellterreng alt i alt et større terrenginngrep enn luftledning, og i praksis ikke aktuelt for de høyeste spenningsnivåene. Innskutte kabelstrekninger kan også gi virkninger for kraftsystemet som kan kreve særlige tiltak.

Departementet skal bemerke at vurderingen av hvilken barriereeffekt en ny kraftledning i tillegg til eksisterende vil ha, er beheftet med noe usikkerhet. Selv om dagens forskning tilsier at barriereeffektene av kraftledninger er begrensede, kan det ikke utelukkes at summen av flere ledninger sammen med spesielle topografiske forhold, kan gi virkninger det nå ikke er mulig å forutse. Eventuelle uforutsette negative virkninger av en slik karakter at det er av vesentlig betydning for reindriften, kan i så fall håndteres gjennom etterfølgende forvaltningsvedtak, jf. energiloven § 10-4 første ledd.

Distriktet har uttalt at det opplever press fra eksisterende og planlagte inngrep og forstyrrelser. Distriktet har pekt på E6 over Sennalandet, hytteutbygging, menneskelig aktivitet og eksisterende kraftledninger som særlig belastende. I området rundt Guoirrátrašša er det store inngrep i naturen etter tidligere gruvedrift. Videre er Nedre og Øvre Porsa vannkraftverk etablert innenfor reinbeitedistriktet. Det finnes også et deponeringsområde for borekaks fra olje- og gassindustrien innenfor distriktet.

Av eventuelle fremtidige inngrep er distriktet særlig urolige for planer om gruveaktivitet ved Nussir og en ammoniakfabrikk på Markoppneset. Ammoniakkfabrikken er fremdeles på planleggingsstadiet. Nussir fikk innvilget driftstillatelse fra Nærings- og fiskeridepartementet i 2019, uten at det er igangsatt utbygging eller drift. Nærings- og fiskeridepartementet vurderte at gruvedriften ville påvirke reinbeitedistriktet, men at avbøtende tiltak ville hensynta reindriften i tilstrekkelig grad. Det ble fastsatt en rekke vilkår om avbøtende tiltak, herunder periodevis

full stans i drift eller annen aktivitet, periodevis redusert anleggs- og driftsvirksomhet, planering av gråbergsdeponi for økt fremkommelighet for reindriften, og kontinuerlig sikring- og oppryddingsarbeid.

Departementet mener at eksempelvis periodevis full anleggsstans, vil være nødvendig for utbygging av kraftledningen. Avbøtende tiltak må sikre at reindriften kan gjennomføre den sedvanlige årstidsflyttingen vår og høst. Departementet legger til grunn at eksisterende inngrep er belastende for reindriften, og realisering av planlagte tiltak i området vil kunne forsterke denne belastningen. Det er særlig under anleggsfasen at distriktet vil oppleve økte ulemper. Driftsfasen for ledningen vil isolert sett ikke gi en betydelig økt ulempe, ettersom traseen hovedsakelig følger eksisterende kraftledninger. Et usikkerhetsmoment er som nevnt i hvilken grad flyttleien i Fægfjord vil påvirkes av en ny ledning i tillegg til de eksisterende. Departementet forutsetter at utviklingen kartlegges gjennom driftsfasen av både reindrift og utbygging i dialog. Etter departementets oppfatning er det generelt sett avgjørende at både anleggs- og driftsfase gjennomføres etter grundige forberedelser og avklaringer med reindriften. Departementet forutsetter at utbygging tar hensyn til reindriften og stanser anleggsvirksomhet der dette er nødvendig. Øvrig virksomhet under anleggs- og driftsfase må gjennomføres på mest mulig skånsom måte.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering om at en bit-for-bit-utbygging av enkeltinngrep til slutt vil kunne medføre at tålegrensen til reindriften overskrides. Dette må tas særlig hensyn til ved senere planlagte inngrep, av relevante myndigheter. Selv om tiltaket vil kunne medføre negativ virkning for distrikt 22, legger departementet til grunn at den samlede belastningen totalt sett ikke vil bli for stor. Departementet viser til ovennevnte forutsetninger om avbøtende tiltak under anleggsfasen, og legger til grunn at tiltaket ikke vil være av en så vesentlig negativ karakter at distriktets rettigheter etter SP artikkel 27 er krenket.

3.3.3 Tiltakets innvirkning på reinbeitedistrikt 20 Fálá

Reinbeitedistrikt 20 Fálá har sommerbeite på Kvaløya i Hammerfest kommune. Distriktet flytter reinen inn fra vinterbeitene på Finnmarksvidda og i området sør for Repparfjorden mot Kvalsundet om våren. Sommerbeitet varer rundt 5-6 måneder fra månedsskiftet april/mai til flytting i september/oktober. Distriktet krysser til og fra fastlandet ved Kvalsundet der reinen hovedsakelig svømmer over sundet. Som alternativ til svømmingen bruker distriktet pram for å flytte reinen over fra fastlandet til Kvaløya. Reinen finner det første grøntbeite på sørvestsiden av Kvaløya, og flytter deretter langs vestsiden av Kvaløya frem til Grøtnes, før den trekker østover inn i fjellene ved Akkarfjord. På sommerbeitet forsøker distriktet å spre reinen mest mulig, og det hender den gjetes aktivt for å styre arealbruken. Distriktet har to viktige flyttleier på nordvestsiden av Kvaløya, i tillegg til krysset som benyttes ved svømming over til fastlandet.

Om høsten samles reinen i et gjerde ved Kvalsundet før den svømmer over til fastlandet igjen. Reinen oppholder seg i brunstområde sør for Repparfjorden før den trekker langs sørsiden av Repparfjorden mot vinterbeiteområdene på vidda mot Kautokeino. Flyttleien på fastlandet og flyttleien ved Fægfjord er viktige for distriktet.

Ledningen går sør for Repparfjorden parallelt med andre ledninger og riksveien. Statnett planlegger å legge ledningen lenger nord for å komme unna en samlingsplass for rein som skal krysse Kvalsundet. Der ledningen kommer inn på Kvaløya vil den gå parallelt med dagens eksisterende 132 kV ledninger sørvest for Kvalsundbrua. Videre vestover vil disse tre ledningene gå parallelt med en 22 kV ledning og riksveien, før den omsøkte og de eksisterende 132 kV-ledningene skjærer opp i fjellet ved Akkarfjord. Her vil parallelføringen opphøre, da de to 132 kV-ledningene går vest for fjellet Tyven og inn til Lucernas transformatorstasjon ved Storvannet, mens den omsøkte ledningen går øst for Tyven og møter en 66 kV og en 132 kV kraftledning nord for Svartvannet. Ledningen er på dette punktet lagt nærmere Tyven av hensyn til reindrifta. Herfra vil disse gå parallelt inn til Hyggevatn transformatorstasjon. På fastlandet er påvirker kraftledningen distrikt 20 i brunstperioden, men for Kvaløya er den påvirkende hele sommerperioden.

På fastlandet har distrikt 20 tilnærmet likt flyttmønster på vår- og høst, som distrikt 22. Om våren går deler av flokken over fjellene direkte mot Kvalsund, mens noen går lenger øst og kommer inn i de store flyttleiene sør for Repparfjorden, i området for den planlagte traseen. I konsekvensutredningen er tilsvarende belastninger lagt til grunn for distrikt 20 som 22 på dette strekket av traseen. Det vises til at aktivt anleggsarbeid kan utløse frykt- og unnvikelsesatferd i flere kilometers avstand fra traseen i hele perioden når distriktet har dyrene på høstbeiter i brunstperioden. Arbeidet på fastlandet vil også kunne påvirke vår- og høstflytting, oppsamlingsområde, samt gjerdeanlegg ved Fiskelvatnan sør for Kvalsundet.

Departementet legger til grunn at anleggsfasen vil kunne ha negativ påvirkning for distriktet i vår-, sommer-, og høstperioden. Sommerbeite til distrikt 20 ligger på en øy, noe som begrenser alternative områder reinen kan trekke mot i anleggsperioden. Dette reduserer muligheten for sammenblanding med andre distrikter, men vil kunne medføre merarbeid for distriktet ved at det må gjennomføres mer aktiv gjeting for å styre reinen og hindre konflikter med annen arealbruk, i tillegg til at dyrene kan utsettes for stress og frykt. Distriktet vil også kunne oppleve særlige utfordringer ved flytting mellom fastlandet og Kvaløya dersom anleggsarbeid pågår i disse periodene. Svømmingen må foregå på den tiden hvor tidevannet gjør at strømmen i sundet er minst mulig. I tillegg må værforholdene være tilstrekkelige gode til at det er forsvarlig at dyrene svømmer over. Anleggsarbeid under flytting til og fra Kvaløya vil dermed virke forstyrrende. Departementet forutsetter at tiltakshaver legger til rette for god dialog med distriktet og opphør i anleggsarbeidet når det er nødvendig av hensyn til flytting over Kvalsundet. Det er også særlig viktig at utbygger foretar kontinuerlig oppryddingsarbeid, slik at distriktet ikke opplever unødige hindringer og forstyrrelser i etablerte beiteområder. Dette gjelder særlig for beiteområdene på Kvaløya.

Flyttingen om våren vil også kunne påvirkes av anleggsarbeidet. Drektige simler og simler med kalv vil være ekstra vare for forstyrrelser. Både NVE og konsekvensutredningen legger til grunn at det vil være helt nødvendig med anleggsstans under vårflyttingen og i kalvingsperioden. Departementet slutter seg til dette og forutsetter at tiltakshaver legger til

rette for god kommunikasjon med reindriften og utviser tilstrekkelig hensyn til sårbare perioder under anleggsfasen.

Samlet sett legger departementet til grunn at distrikt 20 vil bli negativt påvirket under anleggsfasen. De største forstyrrelsene vil oppstå på Kvaløya, der reinen har sommerbeite. Økt støy og aktivitet vil kunne forsterke fryktrespons og unnvikelse, som kan medføre økt arbeidsbelastning for gjeterne og i verste fall reduserte beitemuligheter. Disse påvirkningene vil imidlertid være midlertidige og god planlegging og gjennomføring av fastsatte tiltak, som periodevis anleggsstans og grundig opprydding underveis, vil avbøte ulempene.

I driftsfasen vil kraftledningen isolert sett ha mindre negative effekter for reindriften. Kraftledningstraseen vil i det vesentlige følge parallelt med eksisterende kraftledninger og veier, hvilket innebærer at det i liten grad tas i bruk til nå uberørte områder og praktiske endringene i arealbruk blir små. Eventuelt økt menneskelig aktivitet vil kunne øke belastningen noe. Men som for de ovennevnte vurderingene vil rutinemessig vedlikehold skje i lengre tidsintervaller, og vil kunne planlegges og koordineres av hensyn til distriktet. Konsekvensutredningen peker samtidig på at dersom anleggsfasen medfører sterke forstyrrelser over lang tid, vil det kunne ta noe tid før bruken reetableres skikkelig og områdene igjen kommer i bruk som normalt. Dette kan imidlertid avhjelpest ved at anleggsperioden unngår særlige sårbare perioder for reindriften, for eksempel kalvingsperioden, og ved gjeting og kantbevakning de første par sesongene etter at anleggsarbeidet er ferdig. Departementet slutter seg til dette.

Reindriften har tidligere pekt på en traséjustering som innebærer at ledningen legges lengre vestover mot Tyven og bebyggelsen i Hammerfest. Denne løsningen ble vurdert da ledningen fikk konsesjon i 2012, og den konsesjonsgitte traseen var da et kompromiss mellom hensyn til bebyggelse, reindrift og friluftsliv. NVE legger i innstillingen av 2022 til grunn at fastsatt trasé vil være bedre for reindriften, og at denne best avveier hensynet mellom bebyggelse, friluftsliv og reindrift. Departementet slutter seg til dette.

Ledningen kan også forsterke eventuelle barriereeffekter som er i områdene i dag. Dette kan ha negative konsekvenser ved at spesielt simler med små kalver blir forsinket i trekket, tilsvarende som beskrevet for distrikt 22. Departementet viser til vurderingene for distrikt 22. Andre virkninger i driftsfasen vil være minimale, herunder effekten kraftledningen vil ha for beitehager på fastlandet ettersom gjerdeanleggene sør for Kvalsundet ligger flere km fra kraftledningen og dyrene er under påvirkning av gjeting i denne perioden. Kraftledningen vil imidlertid gå nærmere beitehagen på Kvaløya, der den går på nordsiden av denne. Ledningen går imidlertid relativt langt unna både inngangen/utgangen til beitehagen, og også her vil dyrene være under menneskelig påvirkning fra gjeting mv.

Reinbeitedistrikt 20 har under konsultasjonsmøter og i hørings svar understreket at de er et distrikt som er svært presset av inngrep, særlig på Kvaløya. Det er nordvest- og delvis sørsiden av øya som er mest belastet gjennom utbygging av bilvei og byutvikling i og rundt Hammerfest. De siste årene har reindriften blant annet blitt påvirket av utbygging av

Snøhvitprosjektet på Melkøya (Hammerfest LNG), ny 132 kV kraftledning fra Skaidi til Melkøya, veibygging i forbindelse med etablering av kraft fra land til Goliatfeltet, tettstedsutbygging, nytt reindriftsgjerde rundt Hammerfest og økt menneskelig ferdsel i utmark. Equinor har også søkt om konsesjon for en ny 132 kV kraftledning for tilknytning til LNG-anlegget fra Hyggevatn transformatorstasjon. Denne er imidlertid omsøkt som jord- og sjøkabel i tunnel fra Hyggevatn til Meland, blant annet av hensyn til reindrifta, og er vurdert av NVE å ha beskjedne virkninger i både anleggs- og driftsfase.

I tillegg planlegges det ny flyplass på Grøtnes og ny tettstedsutvikling på Strømsnes/Akkarfjord. Distriktet kan også bli påvirket av tiltak på fastlandssiden langs flyttleien mellom sommer- og vinterbeiteområdene, ved planlagt gruvedrift ved Nussir og ammoniakfabrikk på Markoppneset, som beskrevet under vurderingen av påvirkninger for reinbeitedistrikt 22. I protokoller fra konsultasjon mellom distriktet og tiltakshaver i ammoniakfabrikken på Markoppneset uttaler distriktet at området fra Kvalsund og langs Repparfjorden er tidligere brukt som brunstområde, og at dette er et fleksibelt og alternativt område for brunst.

Virkningene av ulike utbygginger for reinbeitedistrikt 20 har blitt vurdert flere ganger tidligere. Departementet har tidligere avslått konsesjon til et vindkraftverk på Kvaløya, av hensyn til samlet belastning for distrikt 20, planer for videre samfunnsutvikling i Hammerfestområdet, og den da planlagte 420 kV kraftledningen Skaidi-Hammerfest. På Strømsnes avsto Miljøverndepartementet kommunens regulering av området til masseuttak med begrunnelse at tiltaket ville ha for store virkninger for reindriften. Hammerfest kommune har også planlagt ny bydel i samme område. Miljøverndepartementet godkjente kommuneplanens arealdel for Hammerfest 2010-2022. I vedtaket er det lagt vekt på de samlede inngrepene for reindrifta, men lagt større vekt på at Hammerfest kommune ikke har andre tilgjengelige arealer egnet for næringsutvikling. Nærings- og tettstedsutvikling på Strømsnes/Akkarfjord vil berøre viktige reinbeitearealer. Distriktet påklaget vedtaket, og klagebehandlingen er etter departementets kjennskap ikke avsluttet. NVE viser også til at Fylkesmannen i Finnmark i 2018 opphevet Hammerfest kommunes vedtak om reguleringsplan for ny gang- og sykkelvei til Forsøl, hovedsakelig grunnet i kommunens manglende vurdering av planens forhold til SP artikkel 27.

Ovennevnte eksempler viser at reindriftas utfordringer og behov hensyntas i offentlige beslutninger. Departementet slutter seg til NVEs vurdering om at en bit-for-bit-utbygging av enkeltinngrep, dersom alle fremtidige planer realiseres, til slutt vil kunne medføre at tålegrensen til reindriften overskrides. Dette må tas særlig hensyn til ved senere planlagte inngrep, av relevante myndigheter. Selv om tiltaket vil kunne medføre negativ virkning for distrikt 20, legger departementet til grunn at den samlede belastningen totalt sett ikke vil bli for stor. Det vises til ovennevnte vurderinger av avbøtende tiltak, og departementets forutsetninger om at utbygger legger til rette for god dialog og har en aktiv planlegging og konstruktiv gjennomføring av prosjektet. Departementet konkluderer på denne bakgrunn med at tiltaket ikke vil være av en så vesentlig negativ karakter at distriktets rettigheter etter SP artikkel 27 er krenket.

3.3.4 *Departementets konklusjon om tiltakets innvirkning på reindrifta*

Energimyndighetene har tidligere avslått en rekke prosjekter av hensyn til reindrifta i området. Der hensynet til reindrifta har vært vektlagt, har det av både NVE og departementet blitt trukket fram at den samlede belastningen for distriktet er stor. Imidlertid er det i flere av disse planene vist til nettopp denne kraftledningen og lagt til grunn at den vil bli etablert, og at dersom prosjektene skulle kommet i tillegg til denne omsøkte ledningen, ville det vært reell fare for at den samlede belastningen ville blitt for stor.

Departementet erkjenner at belastningen fremdeles er stor for de berørte reinbeitedistriktene, og at den omsøkte 420 kV kraftledningen vil medføre en økt belastning. Likevel legger departementet til grunn at den samlede belastningen totalt sett ikke vil bli for stor. Departementet viser her til vurderingstemaet etter SP 27, der mindre konkrete planer om fremtidig belastning må tillegges mindre vekt ettersom det må foretas en vurdering av terskelen etter artikkel 27 også ved behandlingen av disse fremtidige tilfellene. Ved disse vurderingene er det viktig at den eksisterende belastning hensyntas, medregnet denne nye 420 kV kraftledningen.

Departementet konkluderer med at terskelen for folkerettsbrudd etter SP artikkel 27 ikke er overskredet.

Departementet viser for øvrig til vurderingen under omtalen av reinbeitedistrikt 22, der det følger at dersom ledningen skulle få virkninger for reindriften det ikke var grunnlag for å forutse ved konsesjonsbehandlingen, kan disse i så fall vurderes gjennom etterfølgende forvaltningsvedtak, jf. energiloven § 10-4.

3.4 Virknninger for naturmangfold

Naturmangfoldloven § 7 fastslår at prinsippene i §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Etter § 8 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Departementet viser til NVEs innstilling der det konkluderes med at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til å fatte vedtak i saken, og tiltrer denne konklusjonen.

NVE har i innstillingen til departementet gjennomgått virkninger for naturmangfold, herunder fugl og annet dyreliv, naturtyper og vegetasjon, føre-var-prinsippet, samlet belastning, og kostnader ved miljøforringelse, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. NVE oppsummerer tiltakets virkninger på naturmangfold slik:

NVE mener at tiltakets endringer fra vedtaket i 2012 vil ha få virkninger for naturmangfoldet. NVE mener imidlertid at det er behov for oppfølgende undersøkelser av rovfugl, lappsanger ved Skaidi transformatorstasjon og dvergssyre ved Hyggevatn transformatorstasjon. NVE anbefaler at det settes vilkår om slike undersøkelser dersom Statnett får konsesjon til tiltaket, og at Statnett i en Miljø-, -transport- og anleggsplan må

beskrive hvordan disse naturverdiene kan ivaretas under anleggsarbeidet og i driftsfasen.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering av tiltakets virkninger for naturmangfold, og forutsetter at Statnett i en detaljplan beskriver hvordan naturverdiene kan ivaretas under anleggsarbeidet og driftsfasen.

3.5 Virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Departementet har mottatt høringsvar fra Troms og Finnmark fylkeskommune og fra Verdensarvkoordinator for Struves meridianbue, der det fremsettes at virkningene for Struves meridianbue ikke er tilstrekkelig utredet og det bes om en ny vurdering.

Struves meridianbue ble innskrevet på UNESCOs verdensarvliste i 2005. Meridianbuen representerer et gigantisk oppmålingsarbeid som ble gjennomført fra 1816 til 1855 for å beregne jordklodens form og størrelse. Meridianbuen ble målt ved hjelp av en triangelkjede som strekker seg fra Svartehavet til Hammerfest, og oppmålingen sto seg i over 100 år inntil teknologien gjorde det mulig med satellittbaserte presisjonsmålinger. Det er 4 målepunkter i Norge. Endepunktet Meridianstøtten ligger i Hammerfest sentrum. Derfra er det mulig å se andre hjelpepunkter i Hammerfest kommune, deriblant hjelpepunktet på fjellet Tyven.

Departementet har tatt utgangspunkt i NVEs vurderinger og har i tillegg befart området sammen med representanter fra Troms og Finnmark fylkeskommune og Verdensarvkoordinator i november 2022. Meridianbuen ble befart fra Meridianstøtten i Fuglevik i Hammerfest kommune, der det er utsikt til de andre målepunktene, blant annet på Tyven. I den omsøkte traseen vil kraftledningen passere på østsiden av fjellet Tyven. Ledningen vil passere i bakkant av fjelltoppen sett fra meridianstøtten i Hammerfest sentrum, men likevel kunne synes når den går videre mot Hyggevatn transformatorstasjon. Etter departementets vurdering er kunnskapsgrunnlaget tilstrekkelig til å vurdere kraftledningens virkninger for verdensarven.

Den omsøkte traseen vil i hovedsak gå på baksiden av Tyven. Ledningen vil være synlig fra støtten, men ligger ikke i siktelinjen mellom Meridianstøtten og trianguleringspunktet på Tyven. Siktelinjen er heller ikke uten inngrep i dag, og er i forgrunnen preget av byutvikling i og rundt Hammerfest sentrum, samt et stort teknisk tårn som allerede er bygget på selve Tyven. Ledningen vil ligge ca. 500 meter øst for siktelinjen mellom Trianguleringspunktet på Tyven og Vardfjellet. Etter departementets vurdering vil kraftledningens innvirkning for verdensarven Struves meridianbue være minimal og ikke ødeleggende for opplevelsen av verdensarven.

3.6 Departementets vurdering etter energiloven

Anleggskonsesjon kan gis etter energiloven § 3-1. Energiloven skal sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte, herunder skal det tas hensyn til allmenne og private interesser som blir berørt, jf. § 1-2. Beslutningen bygger på et bredt forvaltningssskjønn om

hvorvidt det bør gis konsesjon. I vurderingen av om konsesjon skal gis, må alle relevante fordeler og ulemper ved etablering av anlegget vurderes opp mot hverandre.

Vurderingen av om anleggskonsesjon skal tildeles må sees i sammenheng med energiloven § 3-4. Bestemmelsens første ledd fastslår at den som gis anleggskonsesjon etter § 3-1 for nettanlegg, har plikt til å tilknytte nye anlegg for uttak av elektrisk energi og om nødvendig, investere i nettanlegg. Tilknytningsplikten omfatter om nødvendig en plikt til å søke konsesjon for nye nettanlegg uten ugrunnet opphold, jf. NEM-forskriften § 3-2. I lys av tilknytningsplikten vil den sentrale vurderingen dermed være hvorvidt den omsøkte løsningen er den mest rasjonelle løsningen for å gi den varslede forbruksøkningen tilgang til nettet.

NVE har i innstillingen anbefalt at Statnett SF gis konsesjon til ny 420 kV kraftledning mellom Skaidi-Hammerfest dersom Olje- og energidepartementet godkjenner rettighetshavernes søknad om endret PUD/PAD knyttet til Snøhvit Future-prosjektet. Snøhvit Future-prosjektet innebærer blant annet omlegging til full drift med kraft fra nettet ved Hammerfest LNG på Melkøya, og innebærer et effektuttak på om lag 340 MW, i tillegg til tre planlagte kompresjonstrinn frem til 2040, som vil gi et samlet effektbehov på 410 MW. Gitt dagens kapasitet på hammerfestsnittet ved intakt nett (330 MW), er tilknytning av LNG-anlegget på Melkøya og forbruksvekst utover dette ikke fysisk mulig, verken del- eller fullelektrifisert, uten nye nettf forbindelser.

Om dagens kapasitet i området, skriver NVE:

Statnett har foretatt en vurdering av hvor mye nytt stort forbruk det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte i regionalnettet mellom Skaidi og Hammerfest-området. Med dagens strømmnett og forbruk er det svært lite ledig kapasitet gitt en leveringspålitelighet i strømforsyningen som tilsier fortsatt strømleveranse til alt forbruk ved feil på ledningen med høyest kapasitet (N-1 kapasitet). Dette innebærer at alt nytt større forbruk utover om lag 5-15 MW må tilknyttes på vilkår om utkobling ved feil eller redusert strømforsyning. Ved en større forbruksøkning vil man raskt nærme seg nivåer som overgår kapasiteten i dagens nett når alle ledninger er intakt (N-0 kapasitet). Tilknytning av nytt forbruk som ville medført toppbelastning i strømmettet utover denne kapasiteten vil ikke være fysisk mulig.

Videre skriver NVE i sin vurdering:

Equinor har besluttet fullelektrifisering av Melkøya. Dersom denne fullelektrifiseringen skal kunne gjennomføres må en ny 420 kV-ledning fra Skaidi til Hammerfest, samt utvidelse i Skaidi stasjon og ny Hyggevatn stasjon, på plass. En eventuell tilknytning av Wisting og andre prosjekter som ikke er medtatt i forbruksscenarioene i analysen og dermed kommer i tillegg, forsterker denne konklusjonen, men er ikke nødvendig for at det skal være behov for tiltaket. For at tiltaket skal være samfunnsøkonomisk lønnsomt mener NVE at nettonytten av forbruket bør være godt over 400-700 MNOK.

Det er således forventet forbruksvekst som utløser tiltaket. Departementet slutter seg til NVEs vurdering og legger til grunn at ved tillatelse til rettighetshaverne til endret PUD/PAD med omlegging til full drift med kraft fra nettet («fullelektrifisering») ved Hammerfest LNG-anlegget på Melkøya, vil det være nødvendig med en ny 420 kV-kraftledning mellom Skaidi-Hammerfest. Den nye kraftledningen vil også kunne dekke forbruk utover dette, men er uansett nødvendig for å møte det økte forbruket ved Hammerfest LNG.

Ny 420 kV kraftledning mellom Balsfjord og Skillemoen (Alta) og videre mot Skaidi transformatorstasjon er ferdigstilt og satt i drift i 2022. I første omgang drives Skillemoen-Skaidi på 132 kV. Ved utvidelse av Skaidi stasjon til 420 kV i forbindelse med etablering av 420 kV Skaidi-Hammerfest, vil driftsspenningen på også denne strekningen økes til 420 KV.

Reinbeitedistriktene har under konsultasjoner og i høringsuttalelser anført at ulempene ved å føre kraftledningen i luftlinje med trasé over land er for store, og at den eneste akseptable løsningen er at ledningen bygges som jord- og sjøkabel. Sjøkabel var et tema i konsesjonsbehandlingen da NVE ga konsesjon til ledningen i 2012, og temaet var gjenstand for en egen tilleggsutredning. NVE konkluderte da at sjøkabel vil være i størrelsesorden 6-10 ganger dyrere enn luftledning. Gjeldende kabelpolicy som energimyndighetene skal rette seg etter, er fastsatt av Stortinget gjennom behandlingen av St. Meld. 14 (2011-2012). Meldingen slår fast at blant annet grunnet høye kostnader skal luftledning være hovedalternativet for 420 kV-ledninger.

Oppdatert kostnadsanslag fra Statnetts nettutviklings- og investeringsplan 2022 med kraftledningen framført i luftspenn, er på 1800-2300 MNOK. Dette inkluderer kostnadene til de kundespesifikke nettanleggene til rettighetshaverne i Hyggevatn stasjon på om lag 590 MNOK. Statnett sine investeringskostnader ligger dermed på 1220-1490 MNOK. Av Statnett sine investeringskostnader er estimert anleggsbidrag fra rettighetshaverne på 370 MNOK.

Departementet er enig i NVEs vurdering i at kostnadsbildet for sjøkabel sammenliknet med luftledning ikke har endret seg vesentlig. Av Statnetts utredning i tilleggssøknad fra 2011 fremgår det blant annet at en sjøkabel ut fra Repparfjorden vil gå med minst 7+7 kabler, inkludert en reservekabel i begge retninger for å kunne overføre samme mengde strøm som en luftledning. Kabler i sjø legges med større innbyrdes avstand enn i kabelgrøfter på land med fra 5 til 20 meter mellom hver kabel. 7+7 kabler krever dermed en total båndlagt bredde på mellom 70 og 280 meter. I dette området vil det verken være tillatt med ankring, trålfiske eller etablering av oppdrettsanlegg mv. Etter departementets syn vil det ikke være samfunnsmessig rasjonelt å velge sjøkabel framfor luftledning og heller ikke i samsvar med Stortingets kabelpolicy, jf. St. Meld 14 (2011-2012). Departementet viser for øvrig til at kabling av 420 kV på land i seg selv krever betydelige terrenginngrep og ikke nødvendigvis er en bedre miljø- og landskapsmessig løsning enn bruk av luftledning.

Omlegging til full drift med kraft fra nettet ved Hammerfest LNG innebærer en større forbruksøkning som Statnett vil ha plikt til å tilknytte strømmettet, jf. energiloven § 3-4. Det foreligger riktig nok et unntak fra tilknytningsplikten i § 3-4 annet ledd, der det heter at

«[d]epartementet kan i ekstraordinære tilfeller gi dispensasjon fra tilknytnings- og investeringsplikten for uttakskunder». Denne dispensasjonsadgangen er imidlertid snever, jf. ordlyden «ekstraordinære tilfeller». Av forarbeidene til bestemmelsen fremgår det at adgangen til å få unntak fra tilknytningsplikten for forbruk «er ment å være en sikkerhetsventil som kan komme til anvendelse i helt spesielle situasjoner, når det gjelder for eksempel kraftsystemet eller kraftbalansen regionalt eller nasjonalt», jf. Ot.prp.nr.62 (2008-2009) s. 44. Det er Statnett som konsesjonær for transmisjonsnettet som har tilknytningsplikt for uttakskunder som skal tilknyttes dette nettnivået, og som har ansvar for å vurdere om det er driftsmessig forsvarlig å knytte til nytt forbruk. Statnett har vurdert at det er driftsmessig forsvarlig å knytte forbruket på Melkøya til nettet.

Samlet sett legger departementet til grunn at det vil være behov for en ny 420 kV kraftledning mellom Skaidi og Hammerfest ved den omsøkte omleggingen til full drift med kraft fra nettet ved Hammerfest LNG-anlegget på Melkøya.

4. Departementets konklusjon

Olje- og energidepartementet konkluderer med at Statnett SF tildeles anleggskonsesjon for ny 420 kV-kraftledning mellom Skaidi-Hammerfest, med tilhørende utvidelser av Skaidi og Hyggevatn transformatorstasjoner, jf. energiloven § 3-1, jf. § 1-2.

Departementet legger særlig vekt på at tiltakets ulemper overfor reindriften ikke vil overskride de materielle begrensninger gitt etter folkerettslige forpliktelser, og at Statnett vil ha tilknytningsplikt til det nye forbruket, jf. energiloven § 3-4.

Gjennomføring av tiltaket betinges av at det utløste kraftbehovet knyttet til Snøhvit Future-prosjektet, slik det fremgår av rettighetshavernes søknad om endret PUD/PAD for Snøhvit/Hammerfest LNG, realiseres, eller realisering av tilstrekkelige andre forbruksplaner. Inngåelse av avtale om anleggsbidrag med uttakskunden vil være tilstrekkelig for at netttiltaket kan gjennomføres.

5. Vurdering av søknad om ekspropriasjon

Statnett ønsker å oppnå frivillige avtaler med alle berørte grunneiere og rettighetshavere. I tilfelle slike avtaler ikke oppnås, søker Statnett i medhold av lov om overføring av fast eiendom av 23. oktober 1959 (overføringslova) § 2 nr. 19 om tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, inkludert rettigheter for lagring, atkomst og transport, samt deponering av masser. Statnett søker samtidig om samtykke til forhåndstiltredelse etter overføringslova § 25, slik at arbeider med anlegget kan påbegynnes før skjønn er avholdt.

5.1 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Statnett søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- Transformatoromt
24 000 m² til Hyggevatn transformatorstasjon og 14 000 m² for Skaidi transformatorstasjon.
- Permanente veier
 - 6 000 m² for adkomstvei til Hyggevatn transformatorstasjon.

Statnett søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- Kraftledningsgaten
 - Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet utgjør normalt en ca. 40 meter bred trasé for 420 kV luftledning. Retten omfatter også rett til nødvendig rydding av skog i traseen i driftsfasen.
- Lagring, ferdsel og transport
 - Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene, og terrengtransport i ledningstraseen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, og rett til å lande med helikopter.
- Riggplasser
 - Rett til å etablere riggplasser.
- Deponering av masser
 - Overskudd av stedeagne masser i forbindelse med graving til fundament for master som deponeres i klausuleringsbeltet.

Statnett SF har trukket søknad om rett til etablering av permanent anleggsvei på 700 meter ved Skaidi transformatorstasjon. Denne faller dermed ut av behandlingen.

5.2 Departementets vurdering av søknad om ekspropriasjonstillatelse

Det følger av oireigningslova § 2 at «[m]ot vederlag etter skjøn til den det råkar, kan oireigningsinngrep setjast i verk etter vedtak av eller samtykke frå Kongen, så langt det trengs til eller for» et eller flere av de oppregnede ekspropriasjonsverdige formål i punktene 1-55. Etter § 2 første ledd nr. 19 kan vedtak eller samtykke til ekspropriasjon gis dersom det trengs for «kraftliner, transformatorstasjonar og andre elektriske anlegg». Det er på det rene at ekspropriasjonsinngrepet «trengs til eller for» oppføring av traseen til kraftledningene og utvidelse av transformatoromt med tilhørende anleggsveier, riggplasser, mv.

Samtykke til ekspropriasjon kan ikke gis «utan at det må reknast med at inngrepet tvillaust er til meir gagn enn skade», jf. oreigningslova § 2 annet ledd. Ordlyden henviser til en interessevurdering der fordelene må overveie ulempene ved tiltaket. Høyesterett har fastslått at bestemmelsen ikke oppstiller et krav om kvalifisert overvekt, jf. Rt. 2009 s. 1142 avsnitt 39. Bestemmelsen skal forstås slik at hvis det beviselig er uomtvistelig at fordelene er litt større enn ulempene, er det grunnlag for ekspropriasjon.

Departementet viser til vurderingen av tiltakets fordeler og ulemper i kapittel 3. Tiltaket vil ha en rekke ulemper, særlig for reindrifta. Samtidig vil disse kunne avbøtes, som beskrevet i kapitlet. Det er et åpenbart behov for tiltaket, all den tid det vil oppstå en betydelig forbruksøkning, med stort behov for mer overføringskapasitet. Tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 er en av grunnpilarene i kraftsystemet og skal sikre samfunnets behov for elektrisitet i alle deler av landet. Etter departementets vurdering vil grunnlaget for ekspropriasjon normalt være oppfylt når det er konstatert tilknytningsplikt og det er funnet grunnlag for å gi konsesjon til nødvendige nettanlegg. Departementet viser til at en ny kraftledning mellom Skaidi og Hammerfest er det mest samfunnsmessige rasjonelle alternativ for å sikre en tilstrekkelig effektkapasitet i Hammerfest stasjon gitt nye forbruksplaner. For samfunnsnyttene av Snøhvit Future-prosjektet, viser departementet til vedtak om godkjenning av Equinors søknad om endret PUD/PAD for Snøhvitfeltet/ Hammerfest LNG, der det fremgår at tiltaket har en betydelig nåverdi.

Departementet finner at inngrepet «tvillaust er til meir gagn enn skade», jf. oreigningslova § 2 annet ledd.

5.3 Departementets vurdering av søknad om samtykke til forhåndstiltredelse

Statnett SF har også søkt om samtykke til forhåndstiltredelse, jf. oreigningslova § 25 første ledd. Hovedregelen i § 25 første ledd siste setning er at slikt samtykke kan gis dersom det er begjært skjønn. Når skjønn ikke er begjært, kan samtykke til forhåndstiltredelse bare gis i særlige tilfeller der det å avvente skjønnsbegjæringen vil gi urimelig tidsutsettelse, jf. annen setning. Det er ikke anført at slikt særtilfelle foreligger, og departementet vil derfor ta stilling til spørsmålet om forhåndstiltredelse dersom det anmodes om det etter at skjønn er begjært.

6. Departementets vedtak

Olje- og energidepartementet gir herved Statnett SF tillatelse til å bygge, eie og drive ny 420 kV kraftledning fra Skaidi-Hammerfest, med tilhørende endringer av Skaidi transformatorstasjon og Hyggevatn transformatorstasjon og dertil hørende elektriske anlegg som beskrevet under punkt 1.2, med unntak av omsøkt permanent anleggsvei nord for Skaidi transformatorstasjon, øst for elva Guorrajohka

Olje- og energidepartementet gir samtykke til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter i det omfang som er beskrevet i punkt 5.1.

Departementets stadfestelse av konsesjonen til ledningsanlegget mellom Skaidi og Hammerfest er et vedtak i klagesak, jf. forvaltningsloven kap. VI, og kan ikke påklages, jf. fvl. § 28 tredje ledd. Departementets vedtak om samtykke til ekspropriasjon kan påklages til Kongen i Statsråd. Klagefristen er 3 uker, jf. forvaltningsloven § 29. Klage sendes Olje- og energidepartementet.

Med hilsen

Lars Christian Sæther (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Trond Ulven Ingvaldsen
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Advokatfirmaet Brønner & Co DA

Avinor AS

Dalan Advokatfirma

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet

Equinor Energy AS

Fiettar reinbeitedistrikt (distrikt 22)

FNF Finnmark

Hammerfest kommune

Klima- og miljødepartementet

Kommunal- og distriktsdepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Naturvernforbundet

Norges vassdrags- og energidirektorat

Reinbeitedistrikt 20 Kvaløy/Fálá

Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjárga

Reinbeitedistrikt 22 – Skum siida

Sametinget / Sámediggi

Statens Vegvesen

Troms og Finnmark fylkeskommune /Romssa ja Finnmárkku fylkkagielda

Vår Energi ASA